T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

ORTAOKUL VE LİSELERDE OKUL MECLİSLERİNDE GÖREV ALAN ÖĞRENCİLERİN OKULLARDAKİ KARAR VERME SÜREÇLERİNE KATILIMLARININ İNCELENMESİ (ÇANAKKALE ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sedat TANKA

ÇANAKKALE
Ağustos, 2018

T.C.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı

Ortaokul ve Liselerde Okul Meclislerinde Görev Alan Öğrencilerin Okullardaki Karar Verme Süreçlerine Katılımlarının İncelenmesi (Çanakkale Örneği)

Sedat TANKA
(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Adil ÇORUK

Çanakkale
Ağustos, 2018

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Onay

Sedat TANKA tarafından hazırlanan çalışma 28 /08/2018 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Referans No:.10214223

	Akademik Unvan	Adı SOYADI	İmza
Danışman	Dr. Öğr. Üyesi	Adil ÇORUK	.....
Üye	Doç. Dr.	Ebru OĞUZ	.....
Üye	Dr. Öğr. Üyesi	Şefika Melike ÇAĞATAY	.....

Tarih:

İmza: .....

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ

Enstitü Müdürü

Taahhütname

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum **"Ortaokul ve Liselerde Okul Meclislerinde Görev Alan Öğrencilerin Okullardaki Karar Verme Süreçlerine Katılımlarının İncelenmesi (Çanakkale Örneği)"** adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve değerlere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

28/08/2018

Sedat TANKA

Özet

Ortaokul ve Liselerde Okul Meclislerinde Görev Alan Öğrencilerin Okullardaki Karar Verme Süreçlerine Katılımlarının İncelenmesi (Çanakkale Örneği)

Bu araştırmada ortaokul ve liselerde okul meclislerinde görev alan öğrencilerin okullarında alınan kararlara ne düzeyde katılım gösterdiklerinin ve bu kararlara katılmayı hangi düzeyde istediklerinin belirlenmesi, okul türü, sınıf seviyesi ve kişisel değişkenlerin karara katılma ve karara katılmayı isteme üzerindeki etkisinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

Genel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilen betimsel yapıdaki bu çalışmada veri toplama aracı olarak öğrencilerin karara katılma anketi kullanılmıştır. Geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları önceden yapılmış olan anket 6 öğretimsel karar, 10 yönetimsel karar olmak üzere 16 karar konusundan ve 4 boyuttan oluşmakta olup 4'lü likert tipi ölçekte hazırlanmıştır.

Araştırmanın evrenini, 2016-2017 eğitim öğretim yılında Çanakkale İli Merkez ilçede öğrenim gören ve okul meclislerinde görev alan 35 okuldaki 487 ortaokul ve lise öğrencisi oluşturmakta olup, yapılan anket çalışmasında 21 adet okuldaki 259 öğrenciye ulaşılmıştır.

Bu araştırmada ulaşılan istatistiksel veriler, SPSS programı ile analiz edilmiştir. Yapılan analiz çalışmalarında frekanslar, aritmetik ortalamalar ve standart sapma değerleri değerlendirilmiştir. Farklılaşmaları belirlemek için çoklu değişkenlerde bağımsız örneklemler için t-testi (independent samples t-test), ikili değişkenlerde ise tek yönlü varyans analizi (one-way anova) testi kullanılmıştır. Farklılaşmanın kaynağını belirlemek için Scheffe testi, değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için ise basit korelasyon analizinden yararlanılmıştır.

Yapılan analizler neticesinde öğrencilerin hem öğretimsel konulardaki hem de yönetimsel konulardaki kararlara istediklerinden daha düşük düzeyde katılım gösterdikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin karara katılma ve katılmayı isteme durumlarında önceki yıllarda okul meclisinde görev almanın ve kardeş sayısının bir etkisi olmadığı görülmektedir. Öğretimsel kararlara katılmada cinsiyete göre farklılaşma belirlenmiş olup kız öğrenciler nispeten daha fazla karara katılmaktadır.

Sınıf seviyesine göre yapılan analizlerde sınıf seviyesi arttıkça karara katılmada ve katılmayı istemede azalmalar görülmektedir. 5.sınıfta öğrenim gören öğrenciler ile 10 ve 12.sınıfta öğrenim gören öğrenciler arasında öğretimsel kararlara katılmada anlamlı bir fark bulunmaktadır. Yönetimsel kararlara katılmada ise 5.sınıf öğrencileri 8, 9, 10, 11, 12.sınıf öğrencilerine göre farklılaşmaktadır. Benzer durum karara katılmayı isteme için de geçerlidir.

Öğrencilerin eğitim gördükleri okul türüne göre yapılan analizde ise Anadolu Lisesi öğrencilerinin hem karara katılmada hem de karara katılmayı istemede ortaokul öğrencilerine göre farklılaştığı görülmektedir. Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi öğrencileri diğer öğrencilere göre düşük düzeyde kararlara katılım gösterirken, karara katılmayı da en az isteyen gruplardır.

Karara katılma ile karara katılmayı isteme arasında hem öğretimsel karar konularında hem de yönetimsel karar konularında pozitif yönlü güçlü bir ilişkinin bulunduğu sonucuna varılmıştır.

Ulaşılan sonuçlar çerçevesinde çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Karara katılma, okul meclisleri, ortaokul ve lise öğrencileri

Abstract

Analyzing The Students' Agreeing To Decision Making Periods At Schools, Who Are Assigned In Secondary And High School Councils (Çanakkale Version)

Within this research, it is aimed to determine the indication of the factor of agreeing in the students' decision making, who are assigned in school councils at secondary and high schools, to specify their desires in the factor of decision making, and to determine the school types, class grades and to reveal the effect of individual factors in decision making and the desires on agreeing with the decision.

In order to carry out this study as a descriptive structure by using the common screening model, the students' decision making questionnaire has been used as a data collection tool. The questionnaire with its currency and dependability studies which had been carried out earlier is composed of 16 decision subjects and 4 aspects including 6 educational decisions, 10 administrative decisions, and has been prepared as a quadruple likert scale.

The population involves 487 secondary and high school students from 35 schools, who study in Çanakkale Central Province within the 2016-2017 academic year, and who are are assigned in school councils. According to the questionnaire, 259 students from 21 schools have been attained.

The statistical data achieved within this research have been analyzed by the SPSS program. Within the analysis studies, the frequencies, arithmetic averages and standard deviations have been studied. In order to specify the differentiations for independent samples in multi-variables, the t-test (independent samples t-test) has been applied, and in binary variables, the unilateral variance analysis (one-way anova) test has been applied. In order to

specify the source of differentiation, the Scheffe test has been used, and in order to reveal the relationship among the variables, a simple correlation analysis has been carried out.

As a result of the analyses carried out, it has been viewed that students have showed lower contribution to decisions in both educational and administrative issues. It has been viewed that having been assigned for the school council in recent years and the number of siblings do not effect the students' agreeing and desire to decisions. In agreeing with educational decisions, differentiation according to the gender has been specified, and female students relatively agree with more decisions.

Within analyses carried out according to class grades, it has been viewed that as the classes grade up, agreeing with decisions and desiring to agree with decisions decrease. There is a significant difference between the 5th grade students and the 10th and 12th grade students in agreeing educational decisions. In administrative decisions, the 5th grade students differentiate when compared to 8th, 9th, 1th, 11th and 12th grade students. A similar state is notable in desiring to agree with decisions.

Within the analysis according to the school type, where students have education, it has been viewed that Anatolian High School students differentiate in both agreeing with and desiring to agree with decisions when compared to secondary school students. While Anatolian and Science High School students show low agree in decisions when compared to other students, they are also in tendency of to showing low desire in agreeing with decisions.

It has been concluded that there is a positively stong relationship in both educational and administrative decision issues between agreeing and desiring to agree with decisions.

Within the scope of results attained, various suggestions have been put forward.

Key Words: Agreeing with the decision, school councils, secondary and high school students

Önsöz

Eğitim ülkelerin geleceklerine yön veren en önemli unsurdur. Bir eğitim sisteminin niteliği diğer tüm alanların gelişimini olumlu veya olumsuz olarak etkileme özelliğine sahiptir. Gelişmiş ülkeler nitelikli insan gücünün ülke gelişimine sağlayacağı katkının farkında olarak eğitim çalışmalarına büyük önem vermektedirler. Eğitim dinamik bir yapıya sahip olması nedeniyle sürekli olarak gelişime açık bir alandır. Çağın gereksinimlerine uygun olarak tüm eğitim süreçlerinde yeni paradigmalar ortaya çıkmaktadır.

Eğitim yönetimi birçok karmaşık süreci içerisinde barındıran eğitim faaliyetlerinin stratejik düzeyde planlanması, programların tasarlanması ve uygulanması ile elde edilen sonuçların değerlendirilmesidir. Türkiye'de merkez ve taşra teşkilatı şeklinde yapılandırılan bir sistem uygulanmakta olup makro düzeydeki politikalar ve uygulamalar merkez yönetim tarafından belirlenmekte olup, taşra teşkilatı uygulama birimi olarak görev yapmaktadır.

Eğitim faaliyetlerinin uygulama aşamasını oluşturan okullar, başlıca paydaşları yöneticiler, öğretmenler, veliler ve öğrenciler olan açık sistem özelliği taşımaktadır. Eğitimin niteliğinin artırılması tüm paydaşların katılımını sağlayacak şekilde geliştirilecek yönetim sistemleri ile mümkün görünmektedir.

Karar verme en yalın anlamı ile seçenekler arasından en uygununun seçilmesi olarak tanımlanabilir. Karar verme yönetimin en can alıcı aşamasını oluşturmaktadır. Çünkü verilen kararlar diğer tüm yönetim aşamalarını doğrudan etkilemektedir.

Örgütlerde karar verme yöneticilerin işi olarak görülmekte ise de diğer örgüt üyelerinin ve paydaşlarının karar verme süreçlerine katılımı örgütün amaçlarının gerçekleştirilmesinde daha etkili sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Okullarda da ana unsur olan öğrencilerin kendilerini ilgilendiren konularda kararlara katılmaları öğrencilerin gelişimine katkı sağlayacaktır.

Türk eğitim sisteminde çeşitli şekillerde öğrencilerin karara katılmasını sağlayan düzenlemeler bulunmaktadır. Öğrenciler seçtikleri temsilcileri aracılığıyla okul meclislerinde görev aldıkları gibi okulların en önemli karar organı olan öğretmenlere kuruluna da katılım sağlayabilmektedirler. Aynı zamanda okulların stratejik planın hazırlaması uygulanması faaliyetlerini yürüten OGYE ekiplerinde de görev almaktadırlar. Öğrencilerin kararlara katılımı ile ilgili yasal düzenlemeler bulunmakla birlikte uygulamada eksiklikler bulunmakta olup öğrenciler yeterli düzeyde okullarda alınan kararlara katılım gösterememektedirler.

Bu çalışmanın hazırlanması sırasında göstermiş olduğu sabrı ve destekleri için danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Adil ÇORUK'a, yüksek lisans eğitimimde derslerine katıldığım ve bilgilerinden faydalandığım tüm hocalarıma, geliştirmiş olduğu anketini kullanmama izin veren Elif Gamze ÖZCAN'a, anket çalışmalarını gerçekleştirmemde katkı sağlayan tüm okul yöneticilerine ve bilhassa okul meclisinde görev alıp anketleri cevaplandıran öğrencilere, yüksek lisans öğrenimim süresince her zaman desteklerini yanımda hissettiğim aileme ve bu çalışmada desteklerini esirgemeyen burada isimlerini sayamadığım herkese sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çanakkale, 2018

Sedat TANKA

İçindekiler

Onay Sayfası i

Taahhütname ii

Özet iii

Abstract v

Önsöz vii

İçindekiler ix

Tablolar Listesi xxivv

Kısaltmalar Listesi xvi

Bölüm I 1

Giriş 1

Problem Durumu 1

Araştırmanın Amacı 3

Araştırmanın Önemi 4

Sayıltılar 5

Sınırlılıklar 5

Tanımlar 5

Bölüm II 7

Alanyazın 7

Yönetim 7

Yönetim Kuramları 9

Klasik Yönetim Kuramları 9

Bilimsel yönetim 9
Yönetim süreçleri yaklaşımı 10
Bürokrasi 12
Neoklasik Yönetim Kuramları 13
Modern Yönetim Kuramları 15
Sistem yaklaşımı kuramı 15
Durumsallık yaklaşımı kuramı 16
Eğitim Yönetimi 17
Okul yönetimi 18
Karar Verme ve Karara Katılma 19
Karar Verme 19
Karar Verme Türleri 22
Yönetim düzeyine göre karar verme türleri 22
Karara Katılma 24
Eğitim örgütlerinde karara katılma 25
Karara Katılmanın Yararları 28
Karara Katılmayı Engelleyen Sınırlılıklar 29
Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi 30
İlgili Araştırmalar 32
Yurtiçi Araştırmalar 32
Yurtdışı Araştırmalar 34
Bölüm III 35
Yöntem 35
Araştırma Modeli 35

Evren ve Örneklem 35
Veri Toplama Aracı 36
Veri Analiz Teknikleri 37
Bölüm IV 39
Bulgular ve Yorumlar 39
Demografik Bilgiler 39
Önceki öğretim yıllarında okul meclislerinde görev alma durumu 39
Sınıf seviyesi 40
Cinsiyet 40
Kardeş sayısı 41
Okul türü 42
Öğretimsel Karar Konularına İlişkin Alt Boyutlatın Ölçümü 42
Öğretimsel karar konularına katılma durumunun incelenmesi 42
Öğretimsel karar konularına katılmayı isteme durumunun incelenmesi 43
Yönetimsel Karar Konularına İlişkin Alt Boyutlatın Ölçümü 45
Yönetimsel karar konularına katılma durumunun incelenmesi 45
Yönetimsel karar konularına katılmayı isteme durumunun incelenmesi 46
Öğretimsel Kararlar Alt Boyutunun Demografik Bilgilerle Kıyaslanması 47
Öğretimsel kararlar alt boyutunun önceki yıllarda öğrenci meclisleri görev alma durumuna göre incelenmesi 47
Öğretimsel kararlar alt boyutunun sınıf seviyesine göre incelenmesi 48
Öğretimsel kararlar alt boyutunun cinsiyete göre incelenmesi 50
Öğretimsel kararlar alt boyutunun kardeş sayısına göre incelenmesi 51
Öğretimsel kararlar alt boyutunun okul türüne göre incelenmesi 52
Yönetimsel Kararlar Alt Boyutunun Demografik Bilgilerle Kıyaslanması 53

Yönetimsel kararlar alt boyutunun önceki yıllarda okul meclislerinde görev alma durumuna göre incelenmesi 53
Yönetimsel kararlar alt boyutunun sınıf seviyesine göre incelenmesi 54
Yönetimsel kararlar alt boyutunun cinsiyete göre incelenmesi 55
Yönetimsel kararlar alt boyutunun kardeş sayısına göre incelenmesi 56
Yönetimsel kararlar alt boyutunun okul türüne göre incelenmesi 57
Öğretimsel Kararlara Katılım İle Yönetimsel Kararlara Katılım Arasındaki İlişki 59
Öğretimsel Kararlara Katılmayı İsteme İle Yönetimsel Kararlara Katılmayı İsteme Arasındaki İlişki 59
Öğretimsel Kararlara Katılım İle Öğretimsel Kararlara Katılmayı İsteme Arasındaki İlişki 60
Yönetimsel Kararlara Katılım İle Yönetimsel Kararlara Katılmayı İsteme Arasındaki İlişki 60
Bölüm V 62
Sonuç, Tartışma ve Öneriler 62
Sonuçlar 62
Tartışma 67
Öneriler 68
Araştırmacılar için öneriler 68
Uygulayıcılar için öneriler 69
Kaynakça 70
Ekler 76
Ek A Anket Çalışma İzni 76
Ek B Öğrencilerin Karara Katılma Anketi 80

Ek C Anket Kullanım İzni 82

Özgeçmiş 83

Tablolar Listesi

Tablo Numarası	Başlık	Sayfa
1	Ölçekte Kullanılan Seçenekler ve Puan Aralıkları	38
2	Araştırma Grubunun Önceki Öğretim Yıllarda Okul meclisinde Görev Alma Durumu Değişkenine Göre Dağılımı	39
3	Araştırma Grubunun Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Dağılımı	40
4	Araştırma Grubunun Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı	41
5	Araştırma Grubunun Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Dağılımı	41
6	Araştırma Grubunun Okul Türü Değişkenine Göre Dağılımı	42
7	Öğretimsel Karar Konularına Katılma Ortalamalarına Göre İncelenmesi	43
8	Öğretimsel Karar Konularına Katılmayı İsteme Ortalamalarına Göre İncelenmesi	44
9	Yönetimsel Karar Konularına Katılma Ortalamalarına Göre İncelenmesi	45
10	Yönetimsel Karar Konularına Katılmayı İsteme Ortalamalarına Göre İncelenmesi	46
11	Öğretimsel Kararlara Katılma ve Katılmayı İsteme Boyutlarının Önceki Yıllarda Okul meclisinde Görev Alma Durumuna Göre İncelenmesi	47
12	Öğretimsel Kararlara Katılma ve Katılmayı İsteme Boyutlarının Sınıf Seviyesine Göre İncelenmesi	49
13	Öğretimsel Kararlara Katılma ve Katılmayı İsteme Boyutlarının Cinsiyete Göre İncelenmesi	50
14	Öğretimsel Kararlara Katılma ve Katılmayı İsteme Boyutlarının Kardeş Sayısına Göre İncelenmesi	51
15	Öğretimsel Kararlara Katılma ve Katılmayı İsteme Boyutlarının Okul Türüne Göre İncelenmesi	52
16	Yönetimsel Kararlara Katılma ve Katılmayı İsteme Boyutlarının Önceki Yıllarda Okul meclisinde Görev Alma Durumuna Göre İncelenmesi	53

17 Yönetimsel Kararlara Katılma ve Katılmayı İsteme Boyutlarının Sınıf Seviyesine Göre İncelenmesi 55
18 Yönetimsel Kararlara Katılma ve Katılmayı İsteme Boyutlarının Cinsiyete Göre İncelenmesi 56
19 Yönetimsel Kararlara Katılma ve Katılmayı İsteme Boyutlarının Kardeş Sayısına Göre İncelenmesi 57
20 Yönetimsel Kararlara Katılma ve Katılmayı İsteme Boyutlarının Okul Türüne Göre İncelenmesi 58
21 Öğretimsel Kararlara Katılım ve Yönetimsel Kararlara Katılım Arasındaki İlişki ... 59
22 Öğretimsel Kararlara Katılmayı İsteme ve Yönetimsel Kararlara Katılmayı İsteme Arasındaki İlişki 59
23 Öğretimsel Kararlara Katılım ve Öğretimsel Kararlara Katılmayı İsteme Arasındaki İlişki 60
24 Yönetimsel Kararlara Katılım ve Yönetimsel Kararlara Katılmayı İsteme Arasındaki İlişki 60

Kısaltmalar Listesi

Akt. : Aktaran

F : Değişkenlik oranı

N : Eleman sayısı

OM : Okul meclisi

p : Anlamlılık düzeyi

s : Sayfa numarası

Sd : Serbestlik derecesi

SPSS : Statistical Package for Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi)

ss : Standart sapma

t : Güven düzeyinin Tablo değeri

vb. : Ve benzeri

vd. : Ve diğerleri

$\bar{X}$: Aritmetik ortalama

Bölüm I

Giriş

Bu başlık altında araştırmanın problem durumuna, araştırmanın amacına ve önemine, araştırma ile ilgili sayıltılara, sınırlılıklara ve tanımlara değinilmiştir.

Problem Durumu

Yönetim tüm örgütlerin amaçlarını gerçekleştirmesi ve varlıklarını devam ettirebilmeleri için hayati bir öneme sahiptir. Yönetim kavramı, örgütün belirlenen amaçlarına ulaşabilmesi için amaçları doğrultusunda insan ve madde kaynaklarının temin edilmesi, planlama ve uygulama faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi, sonuçların değerlendirilmesi süreçlerini kapsayan bilim ve sanat alanıdır (Taymaz, 2003).

Eğitim yönetimi devletlerin eğitim politikalarına bağlı olarak belirlenen genel ve özel amaçları gerçekleştirmek için uygulanacak yönetim faaliyetleridir (Aydın, 2006). Türkiye'de de eğitimde uygulanacak temel ilkeler ve genel amaçlar 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile belirlenmiştir.

Okul yönetiminin görevi okulun belirlenen amaçlarına ulaşmasının sağlanması ve gelişiminin sürdürülmesidir (Taymaz, 2003). Okulların etkili olarak yönetilmesi için nitelikli yöneticilere ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak Türkiye'de okul yöneticiliği ikinci bir görev olarak verilmekte olup sürekli olarak değişen yasal mevzuatlar ile nitelikli bir seçme ve yetiştirme sürecinin bulunmaması bu alanda mesleki gelişimin olmasını engellemektedir. Bu alandaki sorunların giderilebilmesi ve nitelikli okul yönetimlerinin oluşturulabilmesi için okul yöneticiliğinin bir meslek olarak tanımlanmasına ve hem mevcut yöneticilerin hem de yeni başlayacak okul yöneticilerinin bu alanda yetiştirme programlarına tabi tutulmalarına ihtiyaç vardır (Erdoğan, 2002).

Karar verme tüm yönetim kuramlarında yönetim süreçlerinin önemli bir basamağını oluşturmaktadır. Çoğu zaman karşılaşılan sorunların birden fazla çözüm yolu bulunmakta olup, bu yollardan hangisinin örgüt amaçlarını gerçekleştirmede en etkili ve uygulanabilir yöntem olduğuna karar vermek gerekmektedir. Karar verme, belirlenen seçenekler arasında akla en uygun olanının seçilmesi ve uygulanması sürecidir (Doğan, 1985).

Karar verme işi sadece yöneticilerin görevi olarak görülmektedir. Sürece tüm paydaşların katılımlarının sağlanması ve katılımcı bir karar verme sürecinin oluşturulması ile verilen kararların etkililiğinin artırılması sağlanabilir. Yönetime katılma, işgörenlerin kendilerini daha fazla örgüte ait hissetmelerini, motive olmalarını sağlamak ve onlara yönetiminde söz sahibi olma imkanı oluşturmak amacıyla ortaya çıkmış bir çağdaş yönetim fikridir (Dicle, 1980). Örgütün iç ve dış paydaşlarının alınacak olan kararlara etki etmesi, bu kararları uygulaması ve sonuçları hakkında yönetime geri bildirimde bulunması süreci katılımcı yönetimi oluşturmaktadır (Vural,1999).

Demokrasi sadece bir yönetim biçiminden öte bir yaşam biçimidir. Demokrasi eğitimi de çağdaş, bilinçli nesiller yetiştirmenin en önemli şartlarındandır. Demokratik ilkelerin ve demokrasinin işlevlerinin bireylerin ve toplumların yaşantılarında etkili olabilmesi için eğitim sisteminin her kademesinde yeni nesillere kazandırılması gerekmektedir Yeni nesillerde demokrasi bir yaşam şekli haline getirilebilirse içselleştirilmiş olacaktır (Yılman, 1992, s.23). Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 2004 yılında uygulamaya koyduğu Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Yönergesi (DEOMY) ile öğrencilerde demokrasi kültürünün oluşması için çalışma başlatmıştır.

Okullarda öğrencileri doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen birçok konuda kararlar alınmaktadır. Öğrencilerin bu alınan kararlara ne düzeyde katıldığının ve ne düzeyde

katılmaya istekli olduğunun belirlenmesi okullarda kararların daha sağlıklı ve nitelikli olarak alınmasını sağlayacaktır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı ortaokul ve lise öğrencilerinin okullarda kendilerini ilgilendiren konularda alınan kararlara ne düzeyde katıldıklarının ve ne düzeyde katılmaya istekli olduklarının belirlenmesidir.

Genel amaç çerçevesinde araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

1- Ortaokul ve liselerde eğitim gören öğrenciler okullarındaki karar verme sürecine ne düzeyde katılmaktadır?
2- Ortaokul ve liselerde eğitim gören öğrenciler okullarındaki karar verme sürecine katılmayı ne düzeyde istemektedirler?
3- Ortaokul ve lise öğrencilerinin öğretimsel kararlara katılma düzeyleri arasında
    a) Önceki öğretim yıllarında okul meclisinde görev alma durumuna
    b) Sınıf seviyesine
    c) Cinsiyete
    d) Kardeş sayısına
    e) Okul türüne

    göre anlamlı bir fark var mıdır?
4- Ortaokul ve lise öğrencilerinin yönetimsel kararlara katılma düzeyleri arasında
    a) Önceki öğretim yıllarında okul meclisinde görev alma durumuna
    b) Sınıf seviyesine
    c) Cinsiyete
    d) Kardeş sayısına
    e) Okul türüne

5- Ortaokul ve liselerde eğitim gören öğrencilerin okullarındaki öğretimsel kararlara katılma durumu ile katılmayı isteme durumu arasında ilişki var mıdır?
6- Ortaokul ve liselerde eğitim gören öğrencilerin okullarındaki yönetimsel kararlara katılma durumu ile katılmayı isteme durumu arasında ilişki var mıdır?
7- Ortaokul ve liselerde eğitim gören öğrencilerin okullarındaki öğretimsel kararlara katılma durumu ile yönetimsel kararlara katılma durumu arasında bir ilişki var mıdır?
8- Ortaokul ve liselerde eğitim gören öğrencilerin okullarındaki öğretimsel kararlara katılmayı isteme durumu ile yönetimsel kararlara katılmayı isteme durumu arasında bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Okullar toplumların geleceklerini şekillendirmede önemli bir yere sahiptir. Bireylerin ve toplumların birçok alanda ihtiyaç duyduğu beceriler okullara tarafından gelecek nesillere kazandırılmaktadır. Şüphesiz çağdaş toplumlar için bu becerilerin en önemlilerinden bir tanesi de demokrasi kültürüdür. MEB tarafından 2004 yılı itibariyle uygulamaya konulan Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri projesi henüz istenilen sonuçları vermemiştir. Özcan (2010) tarafından yapılan çalışmada Okul Meclislerinde görev alan öğrencilerin istedikleri düzeyde kararlara katılamadıkları ortaya çıkmıştır.

Örgütlerde katılımcı yönetim anlayışı alanyazında bazı kaynaklarda sadece işgörenleri katılımı olarak değerlendirilse de, tüm paydaşların kararlara katılım sağlaması örgütlerin amaçlarının gerçekleştirilmesi için büyük öneme sahiptir. Günümüzde birçok örgüt kendisini geliştirmek için mal ve hizmet alan müşterilerinin görüşlerini önemsemekte ve dolaylı yollarla karar verme aşamalarına katılımlarını sağlamaktadır. Okullarında birçok iç ve dış paydaşı bulunmakta olup, en önemlilerinden bir tanesi ise öğrencilerdir. Eğitim örgütlerinin de amaçlarını gerçekleştirebilmeleri ve sağlıklı gelişebilmeleri için öğrencilerinde okullarda

alınan kararlarda söz sahibi olması kaçınılmazdır. Alanyazın incelendiğinde öğretmenlerin karar verme süreçlerine katılımları ile ilgili çok sayıda araştırma bulunmasına karşın öğrencilerin karar verme süreçlerine katılımı ile ilgili olarak yapılan çalışma sayısı oldukça sınırlıdır.

Bu tez çalışmasında ortaokul ve liselerde eğitim gören öğrencilerin karara katılma düzeyleri ve karara katılma isteklilik düzeyleri okul seviyeleri arasında, okul türleri arasında ve her okul seviyesinde cinsiyet, sınıf seviyesi değişkenlerine göre ele alınmıştır. Öğrencilerde demokrasi bilincinin geliştirilmesi amacıyla oluşturulan okul meclislerinin okulda alınan kararlarda ne düzeyde etkili olduğunun belirlenmesi, bu meclislerin çalışmalarının daha etkili olması konusunda okul yöneticilerine ve öğrencilere bir bakış açısı ortaya koymasından dolayı önem taşımaktadır.

Sayıltılar

- Araştırmada ulaşılan örneklem evreni temsil etme yeteneğine sahiptir.
- Araştırmaya katılan öğrenciler kullanılan ölçeği gerçek düşüncelerini yansıtacak şekilde cevaplandırmışlardır.

Sınırlılıklar

Araştırma; Çanakkale İli Merkez İlçesinde 2016-2017 öğretim yılında ortaokul ve liselerde eğitim gören öğrencilerden okul meclislerinde görev alanların kararlara katılma durumu ve karara katılmadaki isteklilik düzeyi anketlerine verdikleri yanıtlar ile sınırlandırılmıştır.

Tanımlar

Okul meclisi: Milli Eğitim Bakanlığı Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Yönergesi kapsamında okullarda her şubeden bir temsilcinin katılımı ile oluşturulan öğrenci meclisidir.

Karar Verme: Bir sorunun çözümü için uygulanabilecek alternatif çözüm yollarından en uygun olarak düşünülen yolun seçilmesidir (Aydın, 2010)

Karara Katılma: Kişilerin zihinsel ve duygusal olarak grup amaçlarının belirlenmesi ve gerçekleştirilmesi sürecine katkıda bulunmaya ve sorumluluk paylaşmaya motive edilmesidir (Davis, 1982).

Bölüm II

Alanyazın

Bu bölümde ilgili alanyazın taraması sonucunda elde edilen bilgiler yer almaktadır.

Yönetim

Yönetim aslında insanlık tarihi kadar eski bir kavramdır. İnsanlar eski tarihlerden itibaren bireysel olarak gerçekleştiremedikleri amaçları gerçekleştirmek için diğer insanlarla işbirliği yapmaya gereksinim duymuşlardır. Grup olarak bir amacın gerçekleştirilmesi fikri öncelikle yapılacak olan işlerin planlanmasını, işleri gerçekleştirecek kişiler arasında işbölümü yapılmasını ve yapılan işler sonucunda elde edilen ürünlerin değerlendirilmesini gerektirmektedir. İnsanlar belirli amaç için bir araya geldiklerinde yapılacak faaliyetlerin planlanması, iş bölümü yapılması ve örgütlemesi ile birlikte yapılan faaliyetlerin denetlenmesini gerçekleştirmek suretiyle ilk olarak yönetim ve yöneticilik kavramının ortaya çıkmasını sağlamışlardır (Akat, 1984).

Yönetim, amaçların belirlenmesi, bu amaçların gerçekleştirilmesinde en uygun yolun seçilmesi için karar verilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesinden oluşan bir süreç olarak ele alınmaktadır. Yönetim bir örgütün önceden belirlenmiş olan amaçlarına ulaşmasında kaynakların etkili ve verimli olarak kullanılması sağlayacak şekilde politikalar geliştirilmesi ve karar verme sürecidir (Taymaz, 2009).

Farklı disiplin alanlarında değişik sonuçlar ortaya konmasına rağmen yönetimin temelinde örgütsel bir faaliyet olması ve çalışanlara iş gördürülmesi bulunmaktadır. Yönetim belirlenmiş örgütsel amaçlara ulaşmak için işgörenler arasında iş birliği ve koordinasyonu sağlamaya yönelik olarak gerçekleştirilen faaliyetlerin tümüdür (Ökmen ve Parlak, 2010). Evrensel bir kavram olan yönetimde temel unsur aslında insandır. Örgütü oluşturan insanların örgüt amaçlarının gerçekleştirilmesinde işbirliği ve eşgüdümünün sağlanması yönetim özünü

oluşturmaktadır (Tosun, 1978). Disiplinler arası bir boyuta sahip olan yönetim kavramı bir süreç olarak ele alınmakta, süreçte yer alan insanları davranışlarını incelediği kadar liderlik ve karar verme aşamalarının açıklanmasında da kullanılmaktadır (Koçel, 2003).

Bir örgütün amaçlarına ulaşabilmesi için şüphesiz en önemli faktör etkili bir yönetimdir. Yönetim, bir örgütün önceden belirlenmiş amaçlarını gerçekleştirmesi için gerekli işleri yapmak amacıyla bir araya gelmiş olan insanların örgütlenip, eşgüdümlenerek harekete geçirilmesi sürecidir (Başaran, 1991). Yöneticiler örgüt içinde yönetim faaliyetinde bulunurken yapmak durumunda oldukları çeşitli görevleri vardır. Bunlar planlama, örgütleme, emir verme, eşgüdümleme, denetleme, karar verme, yöneltme, güdülemedir (Aydın, 2010). Yönetim genel olarak örgütün amaçlarını gerçekleştirmek için gerekli kararların alınması, bu kararların uygulanması ve değerlendirilmesi aşamalarından oluşmaktadır. Yönetim süreçleri Gregg (1956) tarafından aşağıdaki şekilde sıralanmıştır;

- Karar Verme
- Planlama
- Örgütleme
- İletişim
- Etkileme
- Eşgüdümleme
- Değerlendirme

olarak sınıflandırılmaktadır.

Yönetim ile ilgili yapılan tüm bu tanımlar birlikte değerlendirildiğinde birden fazla seçenek arasından uygun olanın seçilerek karar verilmesi, yapılacak faaliyetlerin şekil ve zaman planlanması, yapılan birden çok faaliyetin uyum içerisinde gerçekleşmesinin

sağlanması ve yapılan faaliyetlerin sonucu elde edilenlerin değerlendirilmesi olarak ifade edilebilir.

Yönetim Kuramları. Yönetim kuramları 19. yüzyılın sonlarında klasik yönetim kuramları ile ortaya çıkmış ve bu tarihten itibaren bilim olarak ele alınmaya başlamıştır. Klasik kuramların özellikle insan boyutunu dikkate alma konusunda yetersiz kalmasıyla neoklasik yönetim kuramları gelişmiştir. Yönetim üzerine yapılan bilimsel çalışmaların çoğalması sonucunda klasik ve neoklasik kuramların açıklamada yetersiz kaldığı veya dikkate almadığı unsurlar ortaya konmaya başlamış ve modern kuramlar çıkışını sağlamıştır.

Klasik Yönetim Kuramları. Klasik kuramlar örgütlerin yapısı üzerine odaklanmış ve işin en verimli olarak nasıl yapılacağı üzerine çalışmalar yapmışlardır. Klasik yönetim kuramları alan yazında; bilimsel yönetim, yönetim süreçleri yaklaşımı ve bürokrasi kuramı olarak ele alınmaktadır (Çelik, 2011).

Bilimsel yönetim. Taylor'un öncülüğünü yaptığı bu kuram verimlilik ve yüksek kar elde etme üzerine odaklanmaktadır. Bu yaklaşım tamamen verimlilik üzerine odaklanmış olup çalışanları bir makineden farksız olarak kabul eder. Taylor ve arkadaşlarına göre verimlilik ve yüksek kar, iyi yönetimin başlıca ölçüsü sayılmıştır (Bursalıoğlu, 2012).

İş bölümü ve uzmanlaşma verimi artıran faktörler olarak görülmekte, bunları ise yöneticinin sağlaması beklenmektedir. Yönetici ile işgörenlerin görevleri ayrı olarak ele alınmakta ve her gruba kendini geliştirmesi için gerekli eğitimin verilmesi gerekmektedir (Can, 2005, s.46). Yöneticiler ve işgörenlerden aldıkları eğitiminin sonucuna uygun olarak her işi belirlenen prosedür ve standartlara uygun olarak yapmaları beklenmektedir. Bilimsel yönetim anlayışında hem yöneticilerin hem işçilerin analitik ve bilimsel olarak belirlenmiş olan standartlara göre hareket etmeleri gerekmektedir (Leblebici, 2008).

Örgüt içerisinde gerçekleştirilen her iş için iş analizinin yapılması gerekmekte olup, gerçekleştirilecek işlerin aşamalarının kesin olarak belirlenmesi ve standart sürelerin tespit edilmesi gerekmektedir. İşin aşamalarının ve standartlarının belirlenmesi bilimsel yönetimin bir diğer temel ilkesi olarak ortaya çıkmakta olup iş analizi en önemli unsurdur (Eryılmaz, 2012).

Motivasyonun sağlanmasında salt maddi özendiriciler ön plana çıkarılmış olup çalışanların sadece bu şekilde işe karşı ilgisinin artırılacağı varsayılmaktadır. Ayrıca bu yaklaşım insanları tembel ve işten kaytaran olarak nitelemektedir. Bu durumda çalışanlara parça başı ücret ödenmesi ve çalışanların yöneticiler tarafından yakından takip edilmesi ile verimin artırılacağı düşünülmektedir (Karip, 2004).

Taylor'un bilimsel yönetim yaklaşımı; bir işin gerçekleştirilmesinde en iyi yolun bilimsel yöntemlerle belirlenmesi, belirlenen bu işi en iyi yapacak kişinin seçilmesi, işe alınan bu kişilerin eğitimlerinin gerçekleştirilmesi, belirlenen prosedürlere göre işlerin gerçekleştirilmesi ve bütün bu süreçler boyunca işçilerin yöneticiler tarafından yakın takibinin sağlaması şeklinde özetlenebilir (Morgan, 1998).

Bilimsel yönetim anlayışı genel olarak değerlendirildiğinde birçok işte yapılacak analiz ve uygulamalarla verimin artırabileceğini ortaya çıkarmıştır. Buna karşın sadece verimliliğe odaklanarak çalışanları makine olarak görmesi sonucunda işgörenlerin motivasyonlarının düşmesine neden olmuştur.

Yönetim süreçleri yaklaşımı. Bu akımın önemli temsilcisi Fayol, yönetimi planlama, örgütleme, emretme, eşgüdümleme ve kontrol olmak üzere beş boyutta ele almaktadır. Burada;

Planlama; yapılacak tüm faaliyetlerin belirlenmesini,

Örgütleme; tüm beşeri ve maddi kaynakların bir araya getirilmesini,

Emretme; işgörenlere iş yaptırılmasını,

Eşgüdümleme; gerçekleştirilen tüm faaliyetlerin bir birini tamamlar nitelikte birleştirilmesini,

Kontrol; örgütteki tüm süreçlerin belirlenen kurallara göre gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin denetlenmesi olarak ifade edilebilir.

Örgütte yönetimin başarıya ulaşması için bu süreçlerin hepsinin etkili olarak gerçekleştirilmesi gerekmekte olup burada sorumluluk yöneticiye aittir. Fayol bu yaklaşımı ile Taylor'un iş ve işçilerden beklediğini yöneticilerden beklemektedir (Bursalıoğlu, 2012).

Bu yaklaşımda işgörenleri tembel, işten ve sorumluluktan kaçan, sıkı denetim ve yönlendirme gerektiren çalışanlar olarak görmüştür. Bu yaklaşımda, planlama ve eylemi başlatma rolü lidere aittir (Aydın, 2010). Fayol'un yönetim süreçlerini ifade ederken karar vermeyi değil de planlamayı öne alması karar sürecinin önemini görmemiş olmasının sonucudur (Bursalıoğlu, 2012).

Fayol, çalışanların katı kurallara tabi olması gerektiğini, yöneticilerin astlarına güvenmemesini ve sürekli denetim altında tutarak etkin bir ceza sisteminin uygulanması gerektiğini öne sürmektedir. Fayol'a göre, insanlar sorumluluk almaktan kaçınırlar ve başkaları tarafından yöneltilmeyi tercih ederler (Eren, 2004).

Bu kuramın temel ilkeleri iş bölümü, disiplin, yetki kullanımı ve yakından takip olarak öne çıkmakta olup günümüzde özellikle sıfır hata gerektiren bazı iş alanlarında Fayol'un bu ilkelerinden yararlanılmaktadır (Genç, 2012).

Bu yaklaşım yönetimi bir süreç olarak ele almış olup bu süreçler yöneticilerin daha etkin olmalarını sağlamıştır. Buna karşın bu yaklaşımın insani ilişkilere önem vermemesi en çok eleştirilen yanıdır.

Bürokrasi. Weber`in Bürokrasi Modeli`nde de bakış açısı diğer klasik kuramlarla aynı olup temel ilke verimliliktir. Bürokrasi günümüzde işlerin yapılmasını karmaşıklaştıran ve zorlaştıran bir kavram olarak görülmektedir. Ancak bunun tersi olarak bu kuramın temeli örgütlerin belirli bir düzene kavuşması için karışıklık ve kararsızlıkların ortadan kaldırılması gerektiği esasına dayanmaktadır (Aydın, 2010).

Weber'in ideal tip bürokrasi kuramı beş öğeden oluşmaktadır (Bursalıoğlu, 2012).

- Hiyerarşik olarak oluşturulmuş yapı
- Görevsel uzmanlaşma
- Tanımlanmış yetki ve sorumluluklar
- Tahminde bulunmayı kolaylaştıracak kayıtlar
- Belirlenmiş davranış kuralları

Görevler hiyerarşik olarak düzenlenmeli ve bölümlere ayrılmalıdır. Kaotik durumların ortadan kaldırılabilmesi için Weber uzmanlaşmayı öne çıkarmıştır. Yöneticilerin bilgi ve yeteneklerine göre seçilmeleri ve yerine getirecekleri iş konusunda uzmanlaşmış olmaları gerekmektedir. Ancak görev yetki ve sorumluluk konusundaki katılık ve değişmezlik katılmaya imkan vermemektedir (Eren, 2004).

Yöneticileri kullandıkları yetki türleri literatürde genel olarak geleneksel yetki, rasyonel yetki ve karizmatik yetki olarak üç grupta ele alınmaktadır. Geleneksel yetki mutlak itaate dayalı olup doğuştan getirilen özelliklere dayanmaktadır. Rasyonel yetkide ise akıl ve mantık ağır basmakta olup demokratik ilkeler benimsenmektedir. Karizmatik yetki ise kişisel

özellikleri ağırlıklı olarak içinde barındırmakla birlikte sonradan kazanılan niteliklerle geliştirilmekte olup daha çok büyük liderlerde görülmektedir (Bursalıoğlu, 2012).

Bürokrasi yaklaşımında uzmanlaşma, örgüt yapısının planlanması, rasyonellik ve demokratik yaklaşımlar olumlu özellikler olarak ortaya çıkmaktadır. Buna karşın katı ve değişmez kuralların olması, kişisel ilişkilerin göz ardı edilmesi, aşırı kırtasiyecilik ve kontrol zorluğu eksi yönler olarak görünmektedir. Odak noktası olarak etkililiği ve verimliliği öne çıkaran bürokrasi yaklaşımına göre örgütler tamamen bir mekanizma olarak kabul edilmekte, örgüt içinde çalışanlar da bu mekanizmanın parçaları olarak görülmektedir (Kaya, 1999).

Neoklasik Yönetim Kuramları. Klasik kuramlara tepki olarak ortaya çıkan bu yaklaşımda insan ön plana çıkarılmış ve insan ilişkilerinin önemi üzerinde durulmuştur. Neoklasik kuramlarda yeni ilkeler ortaya konmaktan çok klasik yönetim anlayışının insanı ihmal eden, görmezden gelen yanı giderilmeye çalışılmıştır (Genç, 2012).

Bu kuramın temelini Elton Mayo ve arkadaşları tarafından gerçekleştirilen Hawthorne deneyleri oluşturmaktadır. Bu deneylerde fiziki koşullardaki değişikliklerin çalışanların verimi üzerine olan etkisi araştırılmıştır. Uzun süren bu araştırmalar sonucunda klasik kuramın iddia ettiği gibi salt olarak fiziksel koşullar ve maddi özendiricilerin çalışanların verimini artırmayacağı ortaya konmuştur. İnsanlar bir makine olmadıklarından sadece fiziksel ve maddi unsurlara ihtiyaç duymazlar. İnsanın ihtiyaç ve beklentileri ile insanlar arasındaki iletişim örgütsel amaçların gerçekleştirilmesinde başarıya ulaşılması için önemli unsurlar olarak kabul edilmektedir (Çelik, 2011).

İnsanların davranışlarını içerisinde bulundukları ve kendilerini ait hissettikleri grubun özellikleri etkilemekte olup insanlar bu grubun informal olarak belirlenen kurallarına uygun olarak hareket etmektedirler. Bu durum yöneticiler tarafından bilinmeli örgütsel amaçların gerçekleştirilmesi yönünde değerlendirilmelidir. Yapılan çalışmalar sonucunda insanların

bireysel olarak değil grup halinde hareket ettikleri ve grubu yönlendiren kişilerinde grup içinde sevilen ve grubun özelliklerini kişiliğinde yansıtan informal liderler olduğu ortaya çıkmıştır (Aydın, 2010).

Yöneticilerin işgörenlere karşı bakış açısı ve yaklaşımları da çalışanların örgüte ve işe karşı bağlılık ve motivasyonlarını etkilemektedir. İşletme sahipleri ve yöneticilerin çalışanlara karşı gösterdikleri davranışlardaki olumlu değişimler ve onları önemsediklerini hissettirmeleri çalışma ortamında olumlu bir hava oluşturmakta ve bunun sonucunda sürekli verim artışı sağlanmaktadır (Balcı, 2010).

Hawthorne araştırmaları, işgörenlerin yapılan uygulamalarda karara katılımlarının sağlanması anlamında yapılan ilk gerçek uygulama olarak öne çıkmaktadır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan üretimde elde edilen yüksek verim, grupta oluşan katılma duygusuyla açıklanmaktadır (Aydın, 2010).

Elton Mayo'nun insan ilişkileri kuramı genel olarak değerlendirilecek olursa yapılan çalışmalar işgörenleri güdüleyen en güçlü özendiricilerin ekonomik güdüleyiciler olmadığını, toplumsal ve psikolojik özelliğe sahip güdüleyicilerin daha etkili olduğunu; informal yapıya sahip gruplar formal gruplardan daha fazla üretimi doğrudan doğruya olumlu ya da olumsuz etkilediğini; işgörenlerin kişiliklerine gösterilen saygının onları üretim faaliyetlerinde daha aktif ve verimli hale getirdiğini ortaya koymuştur (Sabuncuoğlu ve Tüz, 1995).

Neoklasik kuramların bir diğer önemli temsilcisi olan Mc Gregor Y teorisi adını verdiği kuramında, Elton Mayo'nun araştırmalarından esinlenmiş ve teorisinde aşağıdaki varsayımları kabul etmiştir (Eren, 2004):

1. Genel olarak insanlar işten nefret etmez. Aksine işgörenler için işleri bir başarı ve tatmin olma aracıdır.

2. İş görenlerin sıkı denetimi ve cezalandırılması yerine örgüte bağlanmaları, iş ve iş arkadaşlarını sevmesi sağlanırsa örgütün amaçlarını gerçekleştirme yönünde daha yararlı olmak için çaba harcarlar.
3. İş görenleri duygusal olarak doyuran ödüller, maddi ödüllere göre daha güdüleyicidir.
4. Uygun koşulların sağlanması durumunda, normal insan sadece sorumluluğu kabul etmekle yetinmez, onu arama yollarını da öğrenir. İşgörenlerin sorumluluktan kaçınma durumu doğuştan gelen bir durum değil, kötü yönetimlerin insanları olumsuz bir şekilde etkilemesinin sonucudur.

Neoklasik yaklaşımlar insanı psiko-sosyal bir varlık olarak ele almış; insanın sorumluluk sahibi ve örgüt sorunlarının çözümüne katkı sunma konusunda istekli olacağını ortaya koymuştur. Örgütte insan en belirleyici etken olup iletişim, katılma ve liderlik bu yaklaşımın ana hareket noktasını oluşturmaktadır (Bursalıoğlu, 2012).

Özet olarak ifade etmek gerekirse neoklasik kuramlarda her işgören bir birey olarak ele alınmakta ve değerli görülmekte olup verimliliği etkileyen temel unsur fiziki koşullar değil insan ilişkilerine ve bireysel unsurlara bağlıdır.

Neoklasik yaklaşımların eleştirilen ve eksik görülen yönleri de bulunmaktadır. Bireyi ön plana çıkaran bu yaklaşımlar örgütü sistem olarak ele almamıştır (Bursalıoğlu, 2012). Bu yaklaşımların ihtiyaçları karşılayamaması yeni yaklaşımların ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Modern Yönetim Kuramları. Klasik kuramlar insanı değersizleştirip makine olarak görürken, neoklasik kuramlar ise tamamen insan üzerine odaklanmıştır. Modern yaklaşımlar ise örgütler bağımsız olarak görmemiş ve çevre il olan ilişkilerini de ele almışlardır.

Sistem yaklaşımı kuramı. Sistem yaklaşımında ise temel olarak örgüt içi grupların ve örgütün çevresi ile ilişkilerinin üzerinde durulmuştur. Örgütler kendi içerisinde belirli alt sistemleri barındırdığı gibi kendisi de bir başka üst sistemin parçası durumundadır. Sistem

yaklaşımı, oldukça karmaşık bir yapıya sahip olan örgütleri ait oldukları alt, üst ve süper sistemlerle birlikte bir bütünlük içinde ele almakta ve bu yönleriyle anlamaya çalışmaktadır (Esen, 1985).

Örgütler kendi içerisinde birçok alt sistemi barındırmakta olup, örgütün amaçlarına etkili bir şekilde ulaşmasında alt sistemlerin uyumu çok önemlidir. Karmaşık bir toplumsal yapıdan oluşan örgütlerde örgüt içi etkiletişim örgütsel mutluluğu ve iş barışını sağlamaktadır (Aydın, 2010).

Tüm yönetim süreçlerinde çevre faktörlerinin göz önüne alınması örgütlerin devamlılığı için bir gerekliliktir. Örgütler içinde bulundukları çevreden bağımsız değildirler. Bulundukları çevreyi etkiler ve aynı zamanda çevreden etkilenirler. Örgütün varlığını sürdürmesi çevrenin değişen gereklerine ve gereksinimlerine uyum sağlanmasına bağlı olduğundan örgüt ile çevre karşılıklı bağımlı olarak görülürler (Aydın, 2010).

Sistem yaklaşımı, yönetimi çevre ile birlikte ele almış olup örgütlerin çevredeki değişikliklerden etkilendiğini ve kendisinin de çevreyi etkilediğini, bu yüzden dinamik bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymuştur. Etkili bir yönetimin oluşması için örgütün çevre ile etkileşiminin denge içerisinde olması gerekmektedir.

Durumsallık yaklaşımı kuramı. Modern yönetim kuramlarının en önemli hareket noktalarından bir tanesi değişimdir. Her alanda gelişmenin sağlanması için değişim vazgeçilmez bir gerekliliktir. Örgütler bir sistem olarak ele alındıklarında nitelik ve nicelik olarak birçok değişkeni içerisinde barındırdığından standart, değişmez yönetim kalıplarının olması düşünülemez. Örgütler dirik bir yapıya sahip olduklarından, yönetimlerinde dirik olması gerekmektedir (Başaran, 1998).

Durumsallık yaklaşımının temel dayanak noktası bir örgütte, her zaman geçerli olan mutlak bir en iyi yönetim şeklinin olamayacağıdır. Dinamik bir yapıya sahip olan örgütteki

değişimleri en iyi gözlemleyebilecek kitlede şüphesiz örgütün paydaşlarıdır. Bu sebeple durumsallık kuramında da işgörenlerin kendilerini ilgilendiren konularda karara katılmaları gerektiği savunulmaktadır (Aydın, 2010).

Eğitim Yönetimi. Eğitim alan yazında genel olarak davranış değişikliği meydana getirme süreci olarak tanımlanmaktadır. Bu süreç birçok faaliyetin birlikte gerçekleştirilmesini gerektirmekte olup bunların uyum içerisinde etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi de eğitim yönetiminden beklenmektedir. Eğitim hizmeti sunan örgütlerin belirlenen amaçlarına ulaşması için insan ve madde kaynaklarının etkili olarak kullanılması sürecidir (Taymaz, 2009).

Eğitim yönetimi, eğitim ve yönetim olmak üzere iki farklı bilim alanının bir araya gelmesinden oluşan disiplinler arası bir alandır. Eğitim hizmeti üreten örgütlerdeki yönetim faaliyetlerini uygulamalı olarak inceleyen disiplinler arası ortak bir çalışma alanı olarak tanımlanmaktadır (Şişman, 2013).

Eğitim yönetimi sadece okul yönetim olarak algılanmamalıdır. Okul yönetimini de içine alan geniş bir çalışma alanına sahip olup, eğitimden beklenen amaçların gerçekleştirilmesi için faaliyet gösteren tüm kurumları kapsamaktadır. Eğitim yönetimi Milli Eğitim Bakanlığının okullarla birlikte okullar dışındaki kurumlarını da içine alan geniş bir alana sahiptir (Taymaz, 2003).

En genel şekliyle ifade etmek gerekirse bir toplumun her alanda geliştirilmesi sürecinde belirlenmiş amaçların gerçekleştirilmesini sağlamak için dizayn edilmiş yapı ve davranışların tamamını kapsamaktadır (Bursalıoğlu, 2011).

Türk eğitim sisteminde yönetim merkez teşkilatı ve taşra teşkilatından oluşmaktadır. Merkez teşkilatı bakanlık birimlerinden oluşmakta olup makro düzeyde politikaların geliştirildiği ve stratejilerin belirlendiği alandır. Taşra teşkilatı ise il, ilçe müdürlükleri ile

okullar ve bağlı diğer kuruluşlardan oluşmaktadır. Taşra teşkilatı eğitim yönetiminin daha çok uygulama alanını oluşturmakta olup merkez teşkilatı tarafından belirlenen amaçların gerçekleştirilmesi için yapılacak olan faaliyetlerin uygulanması, değerlendirilmesi ve geri bildirimde bulunulması görevlerini üstlenmektedir.

Okul yönetimi. Okullar eğitim hizmetlerinin üretildiği ve sunulduğu örgütlerdir. Bu anlamda okullar üst yönetimler tarafından belirlenmiş politikaların ve alınan kararların uygulama alanıdır. Eğitim yönetiminin okulla sınırlandırılmış belirli bir alanda uygulanması sürecidir (Bursalıoğlu, 2011).

Eğitim yönetimi daha çok eğitim sisteminin genel amaçlarının belirlenmesi ile ilgilenirken, okul yönetimi bu amaçların okullarda nasıl etkili bir şekilde gerçekleştirileceği üzerine odaklanmaktadır. Okul yönetiminin görevi okulun sahip olduğu insan ve madde kaynaklarını okulun belirlenmiş amaçları doğrultusunda etkili bir şekilde kullanmak ve bu kaynakları geliştirmektir (Bursalıoğlu, 2011).

Okul yönetimi okul müdürü ve yardımcılarından oluşmaktadır. Okul müdürü okulun amaçlarının gerçekleştirilmesi için yapılacak faaliyetlerin tamamından sorumludur. Bu faaliyetler eğitim-öğretim süreçlerini kapsadığı gibi okulun fiziksel yapısının ve eğitim öğretim alanlarının geliştirilmesi süreçlerini de içine almaktadır. Okul yöneticileri etkili bir örgüt yaratmak için yönetim aşamalarında iç ve dış paydaşlarında görüşlerini dikkate almak ve onları bu sürece dahil etmek durumundadır. Öğretmen ve yönetici ilişkilerinde olumlu bir ortam gelişmesi durumunda öğretmenler kendilerini değerlendirme ve ifade etme konusunda daha etkin olacaklardır (Bursalıoğlu, 2011).

Son yıllarda eğitim örgütlerinde de daha katılımcı bir anlayış benimsenmektedir. Bu anlayış Türk eğitim sisteminde de karşılığını bulmaktadır. MEB İlköğretim kurumları yönetmeliğinde okul müdürlerinin görevleri tanımlanırken “Okul öncesi eğitim ve ilköğretim

kurumları, ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda diğer çalışanlarla birlikte müdür tarafından yönetilir.” şeklinde belirtilmektedir (MEB İÖKY, md.39). Yine benzer şekilde MEB Ortaöğretim kurumları yönetmeliğinde “Müdür, okulu bünyesindeki kurul, komisyon ve ekiplerle işbirliği içinde yönetir.” (MEB OKY, md.78).

Yönetim kavramı örgütsel amaçların gerçekleştirilmesi için yapılması gereken birçok süreci içinde barındırmaktadır. Yönetimi ilk kez bilimsel olarak ele alan Henri Fayol, yönetim kavramını planlama, örgütleme, emir verme, eşgüdümleme ve kontrol etme boyutları olarak görmüştür (Aydın, 2010). Birçok yönetim bilimci tarafından bu alanda çeşitli çalışmalar yapılmış olup yönetim süreçleri farklı boyutları ile ele alınmıştır. Bu konuda yönetim bilimi alanında en çok kabul gören ve tüm yönetim faaliyetlerini kapsayacak şekilde yapılan en kapsamlı sınıflandırma Gregg tarafından ortaya konulmuştur (Aydın, 2010). Gregg (1957) yönetim süreçlerini şu yedi boyutuyla ele almıştır:

1. Karar verme
2. Planlama
3. Örgütleme
4. İletişim kurma
5. Etkileme
6. Eşgüdümleme
7. Değerlendirme

Eğitim yönetimi ve okul yönetimi özelinde de en çok kullanılan sınıflandırma Gregg’in ortaya koyduğu yönetim süreçleri olmuştur. Bursalıoğlu(2011), eğitim yönetimi ve okul yönetimi üzerine yaptığı çalışmada bu sınıflandırmayı kullanmıştır (Bursalıoğlu, 2011).

Karar Verme ve Karara Katılım.

Karar Verme. Yönetim alanındaki farklı yazarlar tarafından yönetim süreçleri farklı aşamalardan oluşacak şekilde belirtilmiş olsa da karar vermenin yönetimin en önemli aşamasını oluşturduğu genel görüş olarak kabul edilmektedir. Karar verme diğer süreçlerin tamamını etkilemekte ve bunun sonucu olarak ta yönetim süreçlerinin niteliğini önemli ölçüde belirlemektedir. Yönetimin her aşamasında verilecek olan kararlar diğer yönetim süreçlerinin hareket noktasını oluşturmaktadır (Bursalıoğlu, 2011). Yönetimi oluşturan diğer tüm süreçler verilen kararlara bağlı olarak şekillendiği gibi verilecek olan kararlar içinde bir gereklilik durumundadır (Aydın, 2010).

Karar verme ilk bakışta sadece yapılması gereken faaliyetlerin ve süreçlerin planlanması olarak görülmektedir. Ancak karar süreci, örgütte bir değişimi başlatmak, örgüt içerisinde oluşabilecek çatışmaları önlemek ya da çözüme kavuşturmak ve örgüt üyelerinin motivasyonunu sağlamak amaçları ile kullanılan dinamik bir süreçtir (Bursalıoğlu, 2011). Karar verme anlık olarak gerçekleştirilen basit bir süreç değildir. Örgüt içerisinde karar vermeyi gerektirecek konuların belirlenmesi ve anlaşılması, bunlara ait verilerin toplanması, toplanan veriler ışığında olası çözüm yollarının belirlenmesi, belirlenen birden çok çözüm yolu içerisinde en uygun olanın seçilmesi, alınan kararların uygulanması ve sonuçlarının değerlendirilmesini kapsayan uzun bir süreçtir.

Karar verme süreci Bursalıoğlu (2011) tarafından;

- Problem durumunun anlaşılması
- Probleme yönelik olarak bilgilerin toplanması
- Ulaşılan bilgilerin analizi ve yorumlanması
- Elde edilen seçeneklerin değerlendirilmesi
- Seçenekler arasından en iyisinin bulunması

- Uygulama
- Değerlendirme

olmak üzere yedi aşama olarak belirlenmiştir.

Örgütün işleyişinde gerçekleştirilen her faaliyet verilen kararların sonucunda gelişmektedir. Gerçekleştirilecek olan eylemleri harekete geçiren, yönlendiren ve etkileyen her türlü kestirim ve yargı bir kararı oluşturmaktadır (Bursalıoğlu, 2011). Örgütsel amaçların gerçekleştirilebilmesinde alınan kararların önemli bir yeri vardır. Karar verme, karşılaşılan veya olası karşılaşılabilecek bir sorun veya durum karşısında, amaca yönelik olabilecek en uygun çözüm yolu veya eylemin seçilmesi işidir (Erbek, 1997).

En basit sorunlarda bile çok fazla çözüm seçeneğinin bulunulduğu düşünüldüğünde karar verme sürecinin ne kadar önemli ve hassas bir süreç olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple karar verme yönetim süreçlerinin merkezini, başka bir ifadeyle kalbini oluşturmaktadır (Aydın, 2000).

Aynı zamanda karar verme ciddi bir iştir. Karar vermede yaşanacak hata veya yanılgı durumunda oluşacak sonuçların düzeltilmesi çok güç hatta bazen imkânsız olabilmektedir. Bu sebeple karar verme süreci tüm yöneticiler tarafından çok zor bir iş olarak kabul edilmektedir (Aydın, 2000). Günümüzde yöneticileri karar verme aşamasında örgüt içi ve örgüt dışı birçok unsur etkilemektedir. Bu durum karar verme sürecini daha karmaşık ve zor hale getirmektedir.

Örgüt içerisinde alınan kararlar örgütlerin gelişimini doğrudan etkilemektedir. Yönetim alanında elde edilen bütün başarı veya başarısızlık durumları, verilen kararların sonucunda ortaya çıkmaktadır (Aytürk, 1990). Yönetici örgüt içinde karar verme yetkisine sahip olmakla birlikte bu kararların sonucunda oluşan olumlu ya da olumsuz sonuçların sorumluluğunu taşıyan durumundadır. Yöneticiler örgüt içerisinde alınan her türlü kararın

sorumluğunu taşımakla birlikte, kararlar sonucunda oluşan veya oluşabilecek sorunlara çözüm arayan ve bu sorunları çözen kişi olmak durumundadırlar (Açıkalın, 1998).

Karar verme yönetim süreçlerinin sadece bir aşaması olarak görülmesine rağmen, yapılacak faaliyetlerin planlanması, belirlenen faaliyetlerin tam bir uyum içerisinde koordineli olarak gerçekleştirilmesinin sağlanması ve gerçekleştirilen faaliyetlerin sonuçlarının değerlendirilmesi aşamaları da karar vermeyi gerektiren süreçlerdir. Bu da yönetimin genel olarak bir karar verme işi olduğunu ve karar verme ile başlayıp karar verme ile son bulan bir dizi süreci içine aldığını göstermektedir (Bursalıoğlu, 2011).

Karar Verme Türleri. Karar verme türleri yönetim alanlında pek çok farklı özelliğine göre sınıflandırmaya tabi tutulmaktadır. Bunlardan en yaygın olanları yönetim düzeylerine göre, kararların yapılarına göre, kapsadıkları süreye göre, kararları veren organ türlerine göre ve kararların veriliş sırasına göre yapılan sınıflandırılmalardır. Bu çalışmanın özüne uygun olarak sadece yönetim düzeylerine göre karar verme türleri incelenmiştir.

Yönetim düzeyine göre karar verme türleri. Örgütler yönetim boyutunda da hiyerarşik bir yapıya sahip olup kararlarda bu hiyerarşik yapı içerindeki konumlara göre alınmaktadır. Üst düzey yöneticiler örgüt için hayati bir öneme sahip olan kurumsal ve stratejik kararları belirlerken, orta düzey yöneticiler üst yöneticiler ile alt yöneticiler arasında kalan ve üst yönetimin belirlediği politikalar ve stratejilere bağlı olarak yapılanmasını sağlayan yönetsel kararları, alt yöneticiler ise üst düzey yönetimin belirlediği kararların hayata geçirilmesini sağlayan operasyonel kararları belirlemektedir. Eğitim özelinde düşünüldüğünde kurumsal kararlar hükümetler düzeyinde ve eğitim şuralarında alınan kararlar, stratejik kararlar yine hükümetler ve bakanlık düzeyinde alınan kararlar, yönetsel kararlar il ve ilçe yöneticileri tarafından alınan kararlar, operasyonel kararlar ise daha çok

okul ve kurum düzeyinde okul ve kurum yöneticileri tarafından alınan kararlar olarak görülmektedir.

Kurumsal kararlar; yeni yatırımların yapılması ve örgütlerin kurulması ile ilgili kararlardır (Eren, 2003). Yapılacak olan yatırımlara ilişkin yer tespitinin yapılması, sektörün geleceğine ilişkin araştırmalar gibi her türlü fizibilite çalışmasını içine alan ve örgütün geleceğini etkileyen önemli kararlardır. Eğitim yönetimi boyutunda bakıldığında ise nasıl bir insan modelinin yetiştirilmesinin belirlenmesi konusunda alınan daha çok politik düzeydeki kararları oluşturmaktadır.

Stratejik kararlar; kurumların hangi faaliyet alanlarında ve hangi pazarlarda ne tür ürünler ile yer alacaklarının belirlendiği süreçtir (Eren, 2003). Bütün bu durumlar belirlendikten sonra yatırımlara geçilir ve diğer süreçler işletilir. Eğitim yönetiminde de aynı şekilde kurumsal kararlara bağlı olarak gerçekleştirilecek faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi için yapılması gerekenlerin belirlendiği ve hayata geçirildiği, aynı zamanda ne tür yatırımlar yapılmasının gerektiğinin belirlendiği süreçleri içermektedir.

Yönetsel kararlar; işletmelerin yapısal boyutlarının belirlendiği ve bu yapıyı harekete geçirecek madde ve insan boyutunun ve gerçekleştirilecek olan eylemlerin planlanmasını içeren süreçtir (Eren, 2003). İşletmelerin kurulması ve etkin çalışmasının sağlanması için yapılacak alt yapı oluşturulması, personel alımı ve yetiştirilmesi gibi her türlü planlamayı içermektedir. Eğitim kurumlarının fiziki ve teknolojik alt yapı olarak yapılandırılması, bu kurumlarda görev alacak öğretmen ve diğer personelin yetiştirilmesi ve işe alınması gibi süreçlerde eğitim yönetimi alanında gerçekleştirilen yönetsel kararları oluşturmaktadır.

Operasyonel kararlar; eyleme dönük olan ve stratejik hedeflerin gerçekleştirilmesi için yapılması gerekenlerin işlerde alınan kararları kapsayan, daha çok alt kademe yöneticiler tarafından alınan kararları kapsamaktadır (Eren, 2003). Eğitim programlarının uygulanması

ve diğer eğitim faaliyetlerinin düzenli olarak gerçekleştirilmesi aşamasında alınan kararlar bu grupta değerlendirilmelidir.

Karara Katılma. Karara katılma yönetim kademesi dışındaki diğer örgüt üyelerinin de yöneticilerle birlikte verilen kararlara katkı sağlama sürecidir. Karara katılma, kişilerin zihinsel ve duygusal olarak grup amaçlarının belirlenmesi ve gerçekleştirilmesi sürecine katkıda bulunmaya ve sorumluluk paylaşmaya motive edilmesidir (Davis, 1982).

Karar vermede alınan kararlar bireysel veya kurumsal konularda olabilmektedir. Bireysel olan kararlarda oluşacak sonuçlardan sadece bireyin kendisi etkilenirken, kurumsal kararlarda örgütün tüm paydaşları etkilenmektedir. Bu sebeple örgütsel kararların etkililik düzeyi alınan kararların örgüt üyeleri tarafından benimsenmesine bağlıdır (Başaran, 2000).

Örgüt içerisinde alınan kararlar örgütle etkileşim içerisinde bulunan tüm iç ve dış paydaşları etkilemektedir. Katılım sağlama iki ya da daha çok grubun planlama yapılması, politikalar oluşturulması ya da karar vermede birbirlerini etkileme süreci olarak değerlendirilmelidir (Açıkgöz,1984).

Örgüt içerisinde alınan kararlar kurumsal, stratejik, yönetsel ve operasyonel olmak üzere dört gruba ayrılmaktadır. Kurumsal kararlar yatırım yapma ve işletme kurma konularında, stratejik kararlar işletmenin faaliyet alanını ve kurumun yönü belirlemeye yönelik olanları ifade etmektedir. Yönetsel kararlar maddi kaynakların ve insan kaynaklarının planlanmasını, operasyonel kararlar ise diğer kararların gerçekleşmesini sağlayacak eylemlerin uygulanmasını kapsamaktadır (Eren, 2003). Kurumsal ve stratejik kararlar üst yöneticiler tarafından belirlenirken, yönetsel ve operasyonel kararlar alt yöneticilerin sorumluluğundadır. Ancak burada üst düzey yöneticilerin kurumsal ve stratejik kararları belirlerken uygulamanın içerisinde yer alan alt düzey yöneticilerin görüşlerini dikkate

almaları ve karara katılımlarını sağlamaları büyük öneme sahiptir. Bu durum onların alınan kararları daha çok benimsemelerini ve uygulamada başarı oranının artmasını sağlayacaktır.

Şüphesiz birçok karar aşamasına tüm paydaşların bireysel olarak katılımı değil temsili katılımı daha uygulanabilir bir yöntem görünmektedir. Tüm işgörenlerin katılımı zaman ve maliyet olarak uygulanabilir değildir. Dolayısıyla işgörenler temsilcileri vasıtasıyla alınan ve tüm kararlara söz veya oy hakkı ile katılabilmektedirler (Dicle, 1980).

Örgüt içerisinde farklı uzmanlıklar gerektiren çok sayıda faaliyet alanı bulunmaktadır. Her örgüt paydaşının kendi alanını ilgilendiren konularda karara katılması alınan kararları daha uygulanabilir hale getirmektedir. Her örgüt üyesinin kendi uzmanlık alanında kendi gücüne göre üzerine düşeni yerine getirmesi sürecidir (Bursalıoğlu, 2011).

Örgüt üyelerinin karara katılımının sağlanması ile alınan kararların örgüt üyeleri tarafından benimsenmesi, içselleştirilmesi ve bunun sonucunda daha etkili olarak uygulanması sağlanır. Alınan kararlara katılım sağlayan çalışanlar daha fazla sorumluluk hissedeceklerdir. Aynı zamanda karara katılma süreci örgüt üyelerini örgütsel amaçlarla kendilerini özdeşleştirmelerine yardım eder (Aydın, 2010).

Eğitim örgütlerinde karara katılma. Eğitim kurumlarını diğer örgütlerden ayıran en önemli fark okulun ürününün insan olmasıdır. Okullar eğitim hizmetlerinin üretildiği ve sunulduğu yerlerdir. Bakanlık, il ve ilçe düzeyinde kurulan örgütler okullarda yapılan eğitim öğretim çalışmalarını tamamlayıcı niteliğe sahip olup bu çalışmalara yardımcı olmak için kurulmuştur; bu yüzden asıl önemli okul örgütlerinin çok iyi ve etkili olması zorunluluğudur (Başaran, 2000).

Okul yöneticilerinin, öğretmenlerin, kararlara katılım sağlayan öğrenci, veli ve diğer paydaşların dikkat etmesi gereken en önemli nokta, kararlara katılmanın yetki aktarılması değil kararların paylaşılması olduğudur. Unutulmamalıdır ki diğer örgütlerde olduğu gibi okul

yönetiminde de, karar yetkisi aktarılmadığı sürece alınan kararların tüm sorumluluğu yöneticilere aittir (Bursalıoğlu, 2011).

Okul yönetişim sistemi açık bir sistem özelliği taşımaktadır. Başlıca paydaşlarını yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler, veliler ve okulun çevresinde okul ile etkileşim içerinde bulunan diğer kişi veya kurumlar oluşturmaktadır. Etkili bir okul yönetiminin sağlanması tüm paydaşların potansiyellerinin okulun eğitim süreçlerine etkin bir şekilde katılması ile mümkün olacaktır. Okul yöneticilerinin bu durumun bilincinde olması ve uygulamalarında dikkate alması kurumların gelişmesi için önemli bir yere sahiptir. Paydaşları bu kadar geniş bir alanda bulunan ve güçlü olan okul işletmesinde işbirliği önemli bir yere sahip olup, işbirliği de katılma sayesinde gerçeklesen bir eylemdir (Bursalıoğlu, 2011).

Eğitim kurumlarında hizmet alan konumunda olan öğrencilerin de karar aşamalarına katılmaları verilen hizmetin niteliğinin artırılmasını için önemlidir. Öğrencilerin karar aşamalarına katılmalarını, okulda alınacak kararlarda öğretmenler ve veliler gibi temsilcileri aracılığıyla söz sahibi olmaları olarak değerlendirmek gerekir (Büyükkaragöz, 1998). Öğrencilerin karar verme aşamalarına katılımları ile öğrencilerin istek ve talepleri eğitim sürecine yansıtılacağı gibi öğrencilerin eğitim sürecindeki motivasyonlarını da olumlu yönde etkileyebilecektir.

Türk eğitim sisteminde çeşitli şekillerde öğrencilerin karara katılmasını sağlayan düzenlemeler bulunmaktadır. MEB 2004 yılında Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri yönergesini yayınlamıştır. Bu yönerge kapsamında ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında her şubeden temsilciler seçilmekte, bunlar ilçe, il ve Türkiye Öğrenci Meclisini oluşturmaktadır. Oluşturulan bu meclislerde eğitimde başarı düzeyi, ulaşıma yönelik sorunlar, sağlıklı beslenme, barınma, zararlı alışkanlıklar, spor imkânları gibi öğrencilerin eğitim ve okul yaşantısını ilgilendiren konular görüşülmektedir (MEB Demokrasi Eğitimi ve Okul

Meclisleri Yönergesi, Madde-36). Ayrıca ortaöğretim kurumlarında eğitim gören öğrenciler, bu kurumların en önemli karar organı olan öğretmenler kuruluna okul öğrenci temsilcisi ile katılarak temsil edilebilmektedir (MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, Madde 109).

Bu konuda ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Eğitimde Kalite Yönetim Sistemi Yönergesi 2014 yılında yayınlanmış olup bu yönergenin amacı, bağlı tüm kurumlarda kalite yönetim sisteminin kurulması ve başarı gösteren kurum ve ekiplerin ödüllendirilmesi olarak belirlenmiştir. Bu çalışmalar kapsamında okullarda iş birliğine dayalı yönetim anlayışı göz önünde bulundurularak eğitim-öğretimin niteliğini artırmak, öğrenci başarısını artırmak, okulun fiziksel kaynaklarını ve insan kaynaklarını geliştirmek, okulun kurumsal performansını değerlendirmeye yönelik stratejik plan yaparak planlı ve sürekli bir gelişimi sağlamak için Okul Gelişim Yönetim Ekipleri (OGYE) kurulmaktadır. Okul Müdürü başkanlığında oluşturulan bu ekiplerde öğretmen, veli, personel ve ilgili sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ile birlikte öğrenci temsilcileri de yer almakta ve okulun stratejik planının hazırlanmasına ve okulun gelişimine dönük hazırlanan eylem planlarına katkı sunmaktadır (MEB Eğitimde Kalite Yönetim Sistemi Yönergesi, Madde 4) .

Bu alanda yer alan yasal düzenlemelere rağmen uygulamada eksiklikler olduğu görülmektedir. Özcan (2010) tarafından yapılan "Ortaöğretim Okullarındaki Öğretmen ve Öğrencilerin Okul Yönetiminin Karar Verme Sürecine Katılımlarının İncelenmesi (Beypazarı Örneği)" isimli çalışmasında ortaöğretim okullarında eğitim gören öğretmen ve öğrencilerin öğretim ve yönetim boyutlarındaki kararlara ne düzeyde katıldıkları, bu kararlara katılmaya ne kadar istekli oldukları incelenmiştir. Araştırmada öğrencilerin okul türlerine, sınıf düzeylerine ve cinsiyete göre analizler yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin karara katılma konusunda istekli oldukları, ancak yeterli düzeyde katılamadıkları tespit edilmiştir. Özellikle okul türlerine göre yapılan analizlerde meslek liselerinde katılım oranlarının daha düşük olduğu ortaya konmaktadır.

Karara Katılmanın Yararları. Örgüt içinde alınan kararlara tüm örgüt üyelerinin katılımının sağlanması, örgütsel amaçların gerçekleştirilmesi noktasında daha nitelikli kararların alınmasını sağlayacaktır. Çünkü önemli olan sadece karar vermek değil, olanaklara göre gerçekleştirilebilecek en iyi kararı verebilmektir (Aydın, 2010).

Karara katılma durumu, davranış bilimlerinin ve demokratik liderlik kuramlarının ortaya çıkardığı örgüt içerisindeki motivasyonu yükselten, verilen kararlara ve bunların uygulanmasına karşı oluşabilecek dirençleri azaltan bir süreçtir (Can, 1997).

Örgütlerin başarıları etkili karar verme ve bu kararların etkin olarak uygulanmasına bağlı olduğundan demokratik örgüt ortamı oluşturulup katılımcı karar vermenin sağlanması verilen kararların ve uygulamaların örgüt üyeleri tarafından içselleştirilmesini sağlayacaktır. Karara katılma örgüt üyelerinin örgütsel amaç ve programlarla özdeşleşmesine ve kendini o örgütün bir parçası olarak görmesine yardım eder (Aydın, 2010). Katılma durumları, davranış bilimleri ve demokratik liderlik çalışmalarında, örgüt içindeki moral ve motivasyonu yükselten ve kararlara karşı oluşacak olumsuz tepkileri azaltan bir süreç olarak ortaya konmaktadır (Can, 1997). Bu durumun aksi olarak işgörenler, katılmanın kendilerinden esirgenmesi durumunda, kararların uygulanmasına da daha fazla direnç gösterir ve karşı çıkarlar (Bursalıoğlu, 2011).

Bunun yanı sıra katılımcı karar verme sürecinin sağladığı birçok yarar vardır. Bu yararlar; demokratik ilkelere uygun en tutarlı yöntem olması, çok daha fazla alternatif oluşacağı ve farklı boyutlarda değerlendirileceği için daha doğru ve isabetli kararlar alınmasını sağlaması, tüm çalışanlar alınan karaları içselleştireceğinden insan kaynaklarının etkili kullanılmasını sağlaması, katılmanın verdiği değerlilik hissiyle çalışanların doyumunu kolaylaştırması ve tüm çalışanlar için örgüt iklimini geliştirmesi olarak sayılabilir (Taymaz, 2003).

Ayrıca katılma sayesinde kendini daha değerli hisseden çalışanlar işene karşı daha duyarlı hale gelecektir. Karara katılımın sağlanması çalışanların işleriyle ilgili olan sorunlar üzerine daha fazla düşünmesine, çözüm üretebilme konusunda çeşitli fikirler yürütmesine ve bunları paylaşmasına olanak sağlar (Eren, 2003).

Karara Katılmayı Engelleyen Sınırlılıklar. Karar verme sürecinde katılım sağlamanın literatürde de yer bulan birçok yararı olmasına rağmen bazı sınırlılıkları ve olumsuz yönleri de bulunmaktadır. Yöneticilere bu noktada önemli sorumluklar düşmekte olup karar verme sürecine katılacak olanların belirlenmesi, karar verme aşamasında kişiler veya gruplar arasında oluşabilecek fikir ayrılıkları ve tartışmaların iyi yönetilmesi ve bir kriz ortamı yaratılmadan örgütün çıkarları doğrultusunda yönlendirilebilmesi önemlidir (Başyiğit, 2009).

Örgüt içerisinde karara katılmayı engelleyen veya sınırlandıran yönetimsel, örgütsel ve çalışanlardan kaynaklanan çeşitli engeller oluşmaktadır. Örgüt içerisinde alınacak kararlarda katılım sağlanırken çalışanların hangi kararlara ne ölçüde katılımlarının sağlanacağının belirlenmesi oldukça önemlidir. Çalışanların uzmanlık ve ilgi alanları dışında kalan konularda karara katılmalarını sağlamak kişilerin bilgi sahibi olmadıkları konularda isabetsiz kararlar vermelerine ve örgütün zarara uğratılması ile sonuçlanmaktadır (Arın, 2006).

Yöneticiler örgüt içerisinde karar vermenin yanı sıra bu kararlara bağlı yapılacak faaliyetlerin planlanması ve gerçekleştirilmesi ile denetlenmesi görevlerini de üstlenmektedirler. Bu sebeple yöneticiler katılımı sağlarken karara kimlerin nasıl ve ne şekilde katılacağını iyi belirlemeli ve süreci iyi yönetmelidir. Aksi durumlarda yöneticilerin örgüt içindeki konumları ve denetim yapma fonksiyonları zayıflamakta, görevlerini etkili olarak yapamaz hale gelebilmektedirler (Eren, 2004).

Örgütler formal ve informal olarak oluşan gruplardan meydana gelmektedir. Bu gruplar kararlara katılım sağlanması sürecinde, grup çıkarlarını örgütsel çıkarların önüne geçirecek şekilde davranışlar sergileyebilirler. Grupların bu şekilde ortaya koyacakları yaklaşımlar örgütlerin etkililiğini ve gelişimini olumsuz olarak etkilemektedir (Aydın, 2010).

Çağımızda her konuda olduğu gibi karar verme sürecinde de en önemli parametrelerden biri zamandır. Geç alınmış kararlar içerik olarak iyi tasarlansa da etkili sonuçlar ortaya koyamamaktadır. Grupla alınan kararlar, bireysel alınan kararlara oranla daha fazla zaman almaktadır. Zaman açısından her hangi bir sıkıntı yoksa grup kararları, bireysel kararlara tercih edilmelidir.

Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi. Demokrasi sözlük anlamı olarak TDK tarafından halkın egemenliğine dayanan yönetim biçimi olarak tanımlanmaktadır. Başka bir ifade ile siyasal iradenin doğrudan halkta veya halkın özgür iradesi ile seçtiği yöneticilerin elinde olduğu yönetim biçimidir. Katılımcı bir yönetim anlayışını benimseyen demokrasi kavramı sadece bir yönetim türü olmaktan daha öte insanca yaşamanın ve insanlık onurunun korunmasının bir güvencesi olarak görülmelidir (Ulusavaş, 2000).

Demokrasi sadece bir yönetim biçimi değil, aynı zamanda bir yaşam tarzıdır. İnsanlık tarihi süreç boyunca uzun deneyimler sonucunda elde etmiş olduğu ve tüm toplumlar için büyük öneme sahip olan demokrasi kavramı eğitim yoluyla toplumların tüm üyelerine sağlıklı bir şekilde aktarılmalıdır. Demokrasi anlayışı ancak demokratik bir ortamda geliştirilecek yaşayış yoluyla kazandırılabilir (Ertürk, 1981). Burada en büyük görev eğitim sistemine ve okullara düşmekte olup, demokratik okul ortamlarının oluşturulması demokrasi kavramını özümsemiş ve yaşam biçimi haline getirmiş bireylerin yetiştirilebilmesi için gerekliliktir.

Bu kapsamda bakıldığında demokrasi eğitiminin Türk eğitim sisteminin temelini oluşturan unsurlardan biri olduğu görülmektedir. Milli Eğitim Temel Kanununda demokrasi

eğitimi Türk Milli Eğitiminin temel ilkeleri arasında "Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevi değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışılır; ancak, eğitim kurumlarında Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine aykırı siyasi ve ideolojik telkinler yapılmasına ve bu nitelikteki günlük siyasi olay ve tartışmalara karışılmasına hiçbir şekilde meydan verilmez." ifadeleriyle yer almıştır (Milli Eğitim Temel Kanunu, Madde11). Bu ilkeye uygun olacak şekilde ders programları geliştirilmiş olup demokrasi eğitimine ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında okutulan hayat bilgisi, sosyal bilgiler, tarih, demokrasi ve insan hakları, sosyoloji gibi derslerin içeriklerinde yer verilmekle birlikte bu eğitimlerin sadece kuramsal boyutta kaldığı, uygulamaya dönük olmadığı görülmektedir (Özpolat 2004). Ancak yeni öğretim programlarında paradigma değişikliği ile beraber diğer ders konularında olduğu gibi demokrasi eğitimi konusunda da yaparak ve yaşayarak öğrenme yöntemi ön plana çıkmaktadır (Tezgel, 2008).

Demokrasi eğitiminin küçük yaşlardan itibaren verilmesi ve öğrenciler tarafından yaşam biçimi olarak özümsenmesinin sağlanması amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan bir diğer çalışma ise Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri projesidir. Bu proje çerçevesinde öğrencilerde yerleşik bir demokrasi kültürünün oluşturulması, hoşgörü ve çoğulculuk bilincinin geliştirilmesi, kendi kültürünü özümsemiş, millî ve manevî değerlere bağlı, evrensel değerleri benimseyen nesillerin yetiştirilmesi; öğrencilere seçme, seçilme ve oy kullanma kültürünün kazandırılması; katılımcı olma, iletişim kurabilme, demokratik liderliği benimseyebilme ve kamuoyu oluşturabilme becerilerinin kazandırılmasını amaçlayan bir yönerge yayınlanmıştır (MEB Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Yönergesi, Madde-5). Bu proje ile öğrenciler demokrasi kavramı ve demokratik yaşam kültürünü yaşayış yoluyla

öğrenmektedirler. Sınıflardan şube temsilcileri seçilmekte, bu temsilcilerden okul temsilcisi ve akabinde ilçe ve il temsilcileri seçilerek Türkiye Öğrenci Meclisi oluşturulmaktadır. Öğrenciler bu uygulama ile oy kullanarak ve sandık kurullarında görev almak suretiyle demokratik kuralları küçük yaşlardan itibaren biçimsel olarak yaşamakta, aynı zamanda seçtikleri temsilciler tarafından ilgili kurul ve komisyonlarda temsil edilerek kendileri ve çevreleriyle ilgili konularda söz sahibi olabilmektedirler.

İlgili Araştırmalar.

Yurtiçi Araştırmalar. Aksay (2005), ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin okullarında alınan kararlara katılma düzeylerini ve moral düzeylerini incelediği çalışmasında, öğretmenlerin öğretimsel kararlara "Genellikle", yönetimsel kararlara ise "Çok Az" düzeyinde katıldıklarını ortaya koymuştur. Öğretmenlerin öğretimle ve yönetimle ilgili kararlara katılma düzeylerinin; cinsiyet, mesleki kıdem, çalışılan okul türü ve branş bazında anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Gürkan (2006), mesleki ve teknik eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin okul çapında alınan olan kararlara ne düzeyde katıldıklarını ve alınan kararlara katılmayı isteme durumlarını incelediği çalışmasında, öğretmenlerin alınan kararlara çok az katıldıklarını fakat katılmayı çok istediklerini tespit etmiştir. Karara katılmada ve karara katılmayı istemede cinsiyet ve okul türünün anlamlı farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur.

Karagöz (2009), öğretmenlerin okullarda alınan kararlara katılımlarına ilişkin çalışmasında, öğretmenlerin kararlara düşük düzeyde katıldıklarını ve yüksek düzeyde katılmak istediklerini belirtmiştir. Öğretmenlerin öğretimle ilgili kararlara yönetimle ilgili kararlardan daha fazla katılım sağladıkları, aynı zamanda öğretime yönelik kararlara katılım sağlamaya daha istekli oldukları belirtilmiştir.

Özcan (2010), öğretmen ve öğrencilerin okul yönetiminin karar verme sürecine katılımlarını incelemiştir. Öğretmen ve öğrencilerin okullarında alınan kararlara yüksek seviyede katılma isteklerine karşılık düşük seviyede katılım gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Okul türüne göre yapılan analizlerde Anadolu Liselerinde eğitim gören öğrencilerin karara katılımları diğer okul türlerindeki öğrencilerin karara katılımlarına göre anlamlı ölçüde düşük çıkmıştır.

Turgut (2010), okullardaki yönetimsel ve öğretimsel kararlara öğretmenlerin katılımını demografik bilgilere ve diğer değişkenlere göre analiz etmiştir. Öğretmenlerin karara katılma düzeylerinde cinsiyet, branş, mezun olunan fakülte ve sendikalılık durumuna göre anlamlı bir faklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Yaş, hizmet süresi, yönetim deneyimi ve görev yapılan okul türü gibi değişkenlerin incelenmesinde anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır.

Baklavacı (2015), ortaokul öğrencilerinin okul meclislerine ilişkin tutumlarını incelemiştir. Okul meclislerine ilişkin demokratik kazanımlar ve işe yararlılık tutumları orta düzeyde belirlenmiştir. Kız öğrencilerin tutumlarının diğer öğrencilere göre, 5.sınıf öğrencilerinin diğer sınıf düzeylerindeki öğrencilere göre, okul veya sınıf temsilciliği yapanların ise yapmayanlara göre daha yüksek düzeyde çıktığı belirlenmiştir. Okul türüne göre ise İmam Hatip Ortaokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin cinsiyete dayalı önyargılarının daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

Gündüz (2016), ortaokullarda demokrasi kavramının kazandırılması ve demokrasi eğitimi ve okul meclisleri uygulamasının etkisini incelemiştir. Araştırmada demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesinin öğrencilerde hedeflenen yerleşik demokrasi kültürü kazandırılması konusunda etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin demokrasi kazanımlarını ölçen çalışmada cinsiyet, ailenin gelir durumu ve okul türüne göre anlamlı farklılıklar oluştuğu belirlenmiştir.

Yurtdışı Araştırmalar. Nnadozie (1993), 456 okuldaki 10370 öğretmenle gerçekleştirdiği çalışmasında karar verme sürecine katılma ve okul kültürü ile öğretmenlerin iş doyumu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada cinsiyet, mesleki kıdem ve eğitim düzeyi değişkenlerinin karar verme sürecine katılmada etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Akt. Özdoğru, 2012).

Kuku ve Taylor V. (2002), öğretmenlerin kararlara katılımını okul yönetiminin (amaç, vizyon, misyon, bütçe, personel, uygulama, standart müfredat, tesis, personel gelişimi ve manevi konular) 9 boyutunda okul müdürleri ve öğretmenler tarafından algılanmasını incelemiştir. Filipinlerde 165 okul müdürü ve öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilen çalışmada elde edilen bulgular öğretmenlerin karara katılma düzeyinin beklenenden daha yüksek olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin personel hizmetleri, bütçe hizmetleri ve personel gelişimi konularında alınan kararlara daha fazla katılım gösterdikleri ortaya çıkmıştır (Akt. Aksay, 2005).

Bölüm III

Yöntem

Bu başlık altında araştırmanın yöntemine değinilmiştir. Araştırmanın modeli, araştırmanın evren ve örneklemi, veri toplama araçları, veri analizinde kullanılan teknikler ve verilerin analizi açıklanmıştır.

Araştırma Modeli

Bu araştırmada ortaokul ve liselerde eğitim gören öğrencilerden okul meclislerinde görev alan öğrencilerin okullardaki karar verme süreçlerine katılım düzeyleri ve karara katılmadaki isteklilik düzeylerinin tespiti amacıyla genel tarama modeli kullanılmıştır. Bu model, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evrenle ilgili genel bir kanıya varmak amacı ile evrenin tümüne ya da ondan alınacak bir grup örnek veya örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 1999).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini, 2016-2017 eğitim öğretim yılında Çanakkale İli Merkez ilçede öğrenim gören ve okul meclislerinde görev alan ortaokul ve lise öğrencileri oluşturmaktadır. Çanakkale İli Merkez İlçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 21 adet ortaokul ve liselerde öğrenim gören ve okul meclislerinde görev alan 403 ortaokul ve lise öğrencisi ise çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Çalışmada verileri toplamak için anket tekniği kullanılmıştır. Bu amaca yönelik basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılarak Çanakkale İli Merkez İlçesinde bulunan 21 ortaokul ve lise tespit edilmiştir. Belirlenen okullarda anketlerin uygulanması için Çanakkale İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır. Anketler bu okullarda öğrenim gören ve okul meclislerinde görev alan 403 ortaokul ve lise öğrencisine dağıtılmış bunlardan 286'sı

geri alınmıştır. Geri dönen verilerden 27'si, cevapların tam olarak yanıtlanmaması nedeniyle güvenilir bulunmamış ve analize alınmamıştır. Bu elemeden sonra kalan 259 anket değerlendirmeye alınmıştır ve analizler alt problemlerde yer alan bağımsız değişkenler çerçevesinde yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğrencilerin okullarında alınan kararlara ne düzeyde katıldığının ve katılmaya ne düzeyde istekli olduğunu ortaya koymak için orijinali Lipham (1973) tarafından öğretmenlerin karara katılımlarını belirlemek amacıyla geliştirilen "Decision Involvement Analysis" ve Açıkgöz (1984) tarafından Türkçeye "Karara Katılma Anketi" olarak uyarlanan veri toplama aracı kullanılmıştır. Öğretmenlerin karara katılımlarını inceleyen bu anket Özcan (2010) tarafından öğrencilerin karara katılımlarını belirlemek amacıyla bazı maddeleri çıkarılarak yeniden düzenlenmiştir.

Anket 2 bölümden oluşmaktadır. 1.bölüm demografik bilgilerden oluşmaktadır. Bu bölümde öğrencilerin önceki öğretim yıllarında okul meclislerinde görev alma durumu, eğitim gördüğü sınıf seviyesi, cinsiyet, kardeş sayısı ve okul türü hakkında bilgiler bulunmaktadır.

2.bölümde ise 4'lü likert tipi ölçekte hazırlanmış 6 tanesi öğretimsel konulardaki kararları içeren, 10 tanesi de yönetimsel konulardaki kararları içeren toplam 16 soru bulunmaktadır. 2.bölümde yer alan aynı karar konularını içeren sorular karara katılma durumu ve karara katılmaya isteklilik düzeyi olmak üzere iki boyutta ele alınmıştır. Ölçekteki güvenilirlik değerini belirten Cronbach's alpha güvenirlik katsayısı karara katılma durumu için α=0,9166, karara katılmadaki isteklilik düzeyi için ise α=0,8813 olarak ölçülmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırma sonucunda ulaşılan veriler, SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 21.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Araştırmanın çalışma evrenini oluşturan öğrencilerin demografik özelliklerine ait bilgileri veren frekans ve yüzde değerleri hesaplanmış, alt bölümler ve tüm maddeler için frekans (f), ortalama ($\overline{X}$) ve standart sapma (ss) değerleri hesaplanmıştır.

Elde edilen verilerin normal dağılım özelliği gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla veri yapıları incelenmiş olup, çalışmada kullanılan tüm veri seti için çarpıklık ve basıklık katsayılarının ±1 aralığında olduğu ve normal dağılım özelliği gösterdiği belirlenmiştir. Veri sayısının 50'nin üzerinde olduğu durumlarda çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 1 standart sapma değerinden küçük olması verilerin normal dağıldığını göstermesi açısından yeterlidir (Şencan, 2005).

Çalışmaya katılan öğrencilerin önceki öğretim yıllarında okul meclislerinde görev alma durumları ve cinsiyet değişkenlerini içeren bağımsız örneklemler için t-testi (independent samples t-test) uygulanmıştır. Farklı gruplardan alınan parametrik verilerin ortalama değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını ortaya çıkarmak için bağımsız örneklem t-testi uygulanmaktadır (Can, 2014)

Sınıf seviyesi, kardeş sayısı ve okul türüne ait değişkenler için ise tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) testi ile kullanılmıştır. Anlamlı bir farkın belirlendiği analizlerde farkın hangi gruplar arasında olduğunu ortaya koymak için Post hoc testlerinden Scheffe testi kullanılmıştır. İkiden fazla grubun ortalamalarını karşılaştırmak için tek yönlü varyans analizi kullanılmakta, gruplar arasında anlamlı fark bulunması durumunda Post hoc testler kullanılmaktadır (Can, 2014). Grup varyanslarının eşit olması ve gruplardaki örneklem sayıları arasında fark bulunması durumunda Scheffe tercih edilir (Sipahi vd., 2008).

Öğrencilerin hem öğretimsel boyutta hem de yönetimsel boyutta ayrı ayrı olarak karara katılma durumları ile karara katılmaya isteklilik durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını tespit etmek amacıyla basit korelasyon analizi kullanılmıştır.

Kullanılan likert tipi ölçekte, her bir madde 1 ile 4 arasında 4 eşit parçaya bölünmüş ve oluşturulan derecelendirme basamağı, ölçekte ifade edilen seçenekler ve bu seçeneklere karşılık gelen puanlar ile birlikte Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1

Ölçekte Kullanılan Seçenekler ve Puan Aralıkları

Seçenekler	**Verilen Puanlar**	**Puan Aralığı**
Hiç	1	1.00 – 1.75
Çok az	2	1.76 – 2.50
Biraz	3	2.51 – 3.25
Çok	4	3.26 – 4.00

Bölüm IV

Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında Çanakkale İli Merkez İlçesinde bulunan toplam 21 okulda öğrenim gören 259 öğrenciye, öğrencilerin karara katılma ve karara katılmaya isteklilik düzeylerini ölçen "Karara Katılma Anketi" uygulanması sonucunda ulaşılan bulgulara değinilmiştir.

Demografik Bilgiler

Gerçekleştirilen araştırmaya yönelik demografik bilgiler aşağıda sunulmuştur.

Önceki öğretim yıllarında okul meclislerinde görev alma durumları. Anket çalışmasına katılan 259 öğrenciden 100'ü daha önceki öğretim yıllarında okul meclislerinde görev almış, 159'u ise görev almamış öğrencilerden oluşmaktadır. Önceki öğretim yıllarında okul meclislerinde görev alma durumları dağılımına ilişkin ayrıntılı veri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2

Araştırma Grubunun Önceki Öğretim Yıllarında Okul meclislerinde Görev Alma Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

Önceki Yıllarda Öğrenci Meclisinde Görev Alma Durumu	*N*	%
Görev Alanlar	100	38.60
Görev Almayanlar	159	61.40
Toplam	259	100.00

Sınıf seviyesi. Anket çalışmasına katılan 259 öğrencinin sınıf seviyelerine göre dağılımları incelendiğinde, öğrencilerin 21'i 5.sınıfta, 22'si 6.sınıfta, 28'i 7.sınıfta, 20'si 8.sınıfta, 42'i 9.sınıfta, 43'ü 10.sınıfta, 43'ü 11.sınıfta ve 40'ı 12.sınıfta öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Sınıf seviyesi dağılımına ilişkin ayrıntılı veri Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3

Araştırma Grubunun Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Dağılımı

Sınıf Seviyesi	*N*	%
5.sınıf	21	8.10
6.sınıf	22	8.50
7.sınıf	28	10.80
8.sınıf	20	7.70
9.sınıf	42	16.20
10.sınıf	43	16.60
11.sınıf	43	16.60
12.sınıf	40	15.40
Toplam	259	100.00

Cinsiyet. Anket çalışmasına katılan 259 öğrenciden 141'i erkek, 118'i ise kız öğrencidir. Ankete katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı aşağıda Tablo 4'te görülmektedir.

Tablo 4

Araştırma Grubunun Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

Cinsiyet	*N*	%
Erkek	141	54.40
Kız	118	45.60
Toplam	259	100.00

Kardeş sayısı. Anket çalışmasına katılan 259 öğrenciden 38'inin hiç kardeşi bulunmamakta, 142'si bir kardeşe, 58'i iki kardeşe, 21'i ise 3 ve daha fazla kardeşe sahiptir. Kardeş sayısı dağılımına ilişkin ayrıntılı veriye Tablo 5'te yer verilmiştir.

Tablo 5

Araştırma Grubunun Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Dağılımı

Kardeş Sayısı	*N*	%
0	38	14.70
1	142	54.80
2	58	22.40
3 ve Daha Fazla	21	8.10
Toplam	259	100.00

Okul türü. Anket çalışmasına katılan 259 öğrenciden 75'i ortaokulda, 16'sı İmam-Hatip ortaokulunda, 79'u Anadolu Lisesinde, 25'i Fen veya Sosyal Bilimler liselerinde, 15'i İmam-Hatip lisesinde, 49'u Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde öğrenim görmektedir. Öğrenim görülen okul türü dağılımına yönelik bilgiler Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6

Araştırma Grubunun Okul Türü Değişkenine Göre Dağılımı

Okul Türü	*N*	%
Ortaokul	75	29.00
İmam-Hatip Ortaokulu	16	6.20
Anadolu Lisesi	79	30.50
Fen veya Sosyal Bilimler Lisesi	25	9.70
İmam-Hatip Lisesi	15	5.80
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	49	18.90
Toplam	259	100.00

Öğretimsel Karar Konularına İlişkin Alt Boyutların Ölçümü

Öğretimsel karar konularına katılma durumunun incelenmesi. Öğretimsel karar konularına katılmaya ilişkin maddelere verilen cevapların ortalamalarına göre elde edilen verilere ait ortalamalar ve standart sapmalar Tablo 7'de ele alınmıştır.

Tablo 7

Öğretimsel Karar Konularına Katılma Ortalamalarına Göre İncelenmesi (n=259)

Öğretimsel Karar Konuları	$\bar{X}$	*Ss.*
Ana Babalara Öğrencilerin Durumlarının Bildirilme Yollarının Geliştirilmesi	2.78	1.05
Öğrencilerin başarılarının nasıl değerlendirileceğine karar verilmesi	2.97	1.05
Derslere yardımcı kitap ve diğer öğretim materyallerinin seçilmesi	2.78	1.08
Not verme kurallarının belirlenmesi	2.71	1.20
Derslerde izlenecek öğretim ve sınav yönteminin belirlenmesi	2.68	1.16
Dersleri daha etkili işleyebilmek için çevre olanaklarından yararlanılması	2.80	1.13
Genel	2.79	1.11

Anket çalışmasına katılan öğrencilerin öğretimsel karar konularına katılma durumları 6 sorudan oluşan 4'lü likert tipi ölçeklere verilen cevaplar neticesinde genel ortalama olarak 2.79 düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç öğrencilerin "biraz" düzeyinde öğretimsel kararlara katıldıklarını göstermektedir.

Tablo 7'de görüldüğü gibi öğrencilerin verdikleri cevaplara göre 2.97 ortalama ile en çok "*öğrencilerin başarılarının nasıl değerlendirileceğine karar verilmesi*" konusunda karara katıldıkları anlaşılmaktadır. Öğrenciler en az 2.68 ortalama ile "*derslerde izlenecek öğretim ve sınav yönteminin belirlenmesi*" konusunda karara katıldıklarını belirtmiştir. Öğrenciler süreçten daha çok değerlendirme aşamasında alınan kararlara katılım göstermektedirler.

Öğretimsel karar konularına katılmayı isteme durumunun incelenmesi. Öğretimsel karar konularına katılmayı istemeye ilişkin maddelere verilen cevaplar çerçevesinde ulaşılan verilere ait istatistiksel işlemler Tablo 8'de görülmektedir.

Tablo 8

Öğretimsel Karar Konularına Katılmayı İsteme Ortalamalarına Göre İncelenmesi (n=259)

Öğretimsel Karar Konuları	$\bar{X}$	*Ss.*
Ana Babalara Öğrencilerin Durumlarının Bildirilme Yollarının Geliştirilmesi	2.96	0.98
Öğrencilerin başarılarının nasıl değerlendirileceğine karar verilmesi	3.23	0.90
Derslere yardımcı kitap ve diğer öğretim materyallerinin seçilmesi	3.07	0.99
Not verme kurallarının belirlenmesi	3.19	1.03
Derslerde izlenecek öğretim ve sınav yönteminin belirlenmesi	3.21	1.14
Dersleri daha etkili işleyebilmek için çevre olanaklarından yararlanılması	3.27	0.89
Genel	3.13	0.98

Anket çalışmasına katılan öğrencilerin öğretimsel karar konularına katılmayı isteme durumları 6 sorudan oluşan 4'lü likert tipi ölçeklere verilen cevaplar sonucunda genel ortalama olarak 3.13 düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç öğrencilerin "biraz" düzeyinde öğretimsel kararlara katılmaya istekli olduklarını göstermektedir.

Tablo 8'de görüldüğü gibi öğrenciler en çok 3.27 ortalama ile "*dersleri daha iyi işleyebilmek için çevre olanaklarından yararlanılması*" konusunda kararlara katılmak istemektedirler. "*Ana babalara öğrencilerin durumlarının bildirilme yollarının geliştirilmesi*" konusunda 2.96 ortalama ile en az düzeyde katılmak istemektedirler.

Öğrencilerin öğretimsel konularda karar vermeye katılma genel ortalaması 2.78 iken karar vermeye katılmayı isteme genel ortalaması 3.13'tür. Bu durum öğrencilerin öğretimsel konularda karar vermeye katılmayı mevcut durumda katıldıklarından daha fazla istediklerini göstermektedir.

Yönetimsel Karar Konularına İlişkin Alt Boyutların Ölçümü

Yönetimsel karar konularına katılma durumunun incelenmesi. Yönetimsel karar konularına katılmaya ilişkin maddelere verilen cevaplara göre elde edilen verilere ait istatistiksel işlemlere Tablo 9'da yer verilmiştir.

Tablo 9

Yönetimsel Karar Konularına Katılma Ortalamalarına Göre İncelenmesi (n=259)

Yönetimsel Karar Konuları	$\bar{X}$	*Ss.*
Okulunuzdaki disiplin anlayışının oluşturulması ve uygulamaya konması	2.86	1.09
Okulunuzdaki öğrenci danışmanlığı çalışmalarının planlanması	2.81	1.04
Okulunuzun gelir ve harcamalarının planlanması	2.65	1.20
Ders dağıtımının yapılması	2.67	1.18
Okul-çevre ilişkilerinde beliren sorunların çözülmesi	2.88	1.06
Okulunuzun hedeflerinin belirlenmesi ve gözden geçirilmesi	2.97	1.07
Öğretmenlerin değerlendirilmesinde uyulacak esasların belirlenmesi	2.71	1.18
Öğrenciye ilişkin bilgilerin elde edilmesi, korunması ve kullanılmasının (ruhsal dosya v.b.) planlanması	2.71	1.20
Haftalık ders programlarının hazırlanması	2.67	1.18
Okulunuzun işleyişinin değerlendirilmesi	2.80	1.07
Genel	2.77	1.13

Anket çalışmasına katılan öğrencilerin yönetimsel karar konularına katılma durumlarına yönelik 10 sorudan oluşan 4'lü likert tipi ölçeklere verilen yanıtlar neticesinde genel ortalama 2.77 olarak ortaya çıkmıştır. Bu sonuç öğrencilerin "biraz" düzeyinde yönetimsel kararlara katıldıklarını göstermektedir.

Tablo 9'da görüldüğü gibi öğrenciler en çok 2.97 ortalama ile "*okulun hedeflerinin belirlenmesi ve gözden geçirilmesi*" konusunda kararlara katılmaktadırlar. "*Okulun gelir ve harcamalarının planlanması*" konusunda ise 2.65 ortalama ile en az düzeyde katılmaktadırlar.

Yönetimsel karar konularına katılmayı isteme durumunun incelenmesi. Yönetimsel karar konularına katılmayı istemeye ilişkin maddelere verilen cevaplar neticesinde ulaşılan verilere ait istatistiksel işlemler Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10

Yönetimsel Karar Konularına Katılmayı İsteme Ortalamalarına Göre İncelenmesi (n=259)

Yönetimsel Karar Konuları	$\bar{X}$	*Ss.*
Okulunuzdaki disiplin anlayışının oluşturulması ve uygulamaya konması	3.15	0.94
Okulunuzdaki öğrenci danışmanlığı çalışmalarının planlanması	3.15	0.90
Okulunuzun gelir ve harcamalarının planlanması	2.81	1.13
Ders dağıtımının yapılması	3.14	0.99
Okul-çevre ilişkilerinde beliren sorunların çözülmesi	3.17	0.91
Okulunuzun hedeflerinin belirlenmesi ve gözden geçirilmesi	3.27	0.93
Öğretmenlerin değerlendirilmesinde uyulacak esasların belirlenmesi	3.13	0.96
Öğrenciye ilişkin bilgilerin elde edilmesi, korunması ve kullanılmasının (ruhsal dosya v.b.) planlanması	3.07	1.03
Haftalık ders programlarının hazırlanması	3.18	0.97
Okulunuzun işleyişinin değerlendirilmesi	3.12	0.93
Genel	3.12	0.97

Anket çalışmasına katılan öğrencilerin yönetimsel karar konularına katılmayı isteme durumlarına yönelik 10 sorudan oluşan 4'lü likert tipi ölçeklere verilen cevaplar çerçevesinde genel ortalama olarak 3.12 düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç öğrencilerin "biraz" düzeyinde yönetimsel kararlara katıldıklarını göstermektedir.

Tablo 10'da görüldüğü gibi öğrenciler en çok 3.27 ortalama ile "*okulun hedeflerinin belirlenmesi ve gözden geçirilmesi*" konusunda kararlara katılmak istemektedirler. "*Okulun gelir ve harcamalarının planlanması*" konusunda ise 2.81 ortalama ile en az düzeyde katılmayı istemektedirler.

Yönetimsel konularda karar vermeye katılım ve karar vermeye katılmayı isteme durumları birlikte değerlendirildiğinde öğrencilerin tüm konularda karar vermeye katılmayı daha fazla istedikleri görülmektedir. Öğrencilerin en fazla ve en az karara katıldıklarını ifade ettikleri konular ile en fazla ve en az katılmak istedikleri konular aynıdır.

Öğretimsel Kararlar Alt Boyutunun Demografik Bilgilerle Kıyaslanması

Öğretimsel kararlar alt boyutunun önceki yıllarda öğrenci meclislerinde görev alma durumuna göre incelenmesi. Önceki yıllarda okul meclislerinde görev alma durumu değişkenine ilişkin ulaşılan verilere yönelik istatistiksel işlemler Tablo 11'de görülmektedir.

Tablo 11

Öğretimsel Kararlara Katılma ve Katılmayı İsteme Boyutlarının Önceki Yıllarda Okul meclisinde Görev Alma Durumuna Göre İncelenmesi

Öğretimsel Kararlara	OM Görev Alma Durumu	*N*	$\bar{X}$	*Ss.*	*t*	*p*
Katılma Durumu	Evet	100	2.71	0.91	-1.13	.11
	Hayır	159	2.84	0.82		
Katılmayı İsteme Durumu	Evet	100	3.21	0.65	.96	.51
	Hayır	159	3.12	0.68		

Tablo 11'de görüldüğü gibi 100'ü önceki öğretim yıllarında okul meclisinde görev alan, 159'u görev almayan öğrenciden oluşan araştırma grubunda öğretimsel karar verme konularına katılım düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucuna göre, önceki öğretim yıllarında okul

meclisinde görev alan öğrencilerin kararlara katılımı ile görev almayan öğrencilerin kararlara katılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir (t_{259}=*-1.13, p>.05*).

Öğrencilerin öğretimsel karar verme konularına katılmayı isteme düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucuna göre, önceki öğretim yıllarında okul meclisinde görev alan öğrencilerin kararlara katılmayı isteme düzeyleri ile görev almayan öğrencilerin kararlara katılmayı isteme düzeyleri arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir (t_{259}=*.96, p>.05*).

Önceki öğretim yıllarında okul meclislerinde görev alıp almama durumunun öğretimsel kararlara katılma ve öğretimsel kararlara katılmayı isteme üzerinde bir etkisi bulunmamaktadır.

Öğretimsel kararlar alt boyutunun sınıf seviyesine göre incelenmesi. Eğitim görülen sınıf seviyesi değişkenine yönelik ulaşılan verilere ilişkin istatistiksel işlemler Tablo 12'de görülmektedir.

Tablo 12'de görüldüğü gibi öğretimsel kararlara katılma ve katılma isteme boyutlarının, sınıf seviyesi değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak için yapılan ANOVA testi sonucuna göre;

Alınan kararlara katılma boyutunda anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur (F_{259}=6.12, p=<.05). Farkın hangi değişkenler arasında olduğunu belirlemeye yönelik çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe testi kullanılmıştır. Bu testin sonucunda 10. sınıf ile 5, 6 ve 7.sınıflar arasında ve 5 ile 12.sınıflar arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür.

Tablo 12

Öğretimsel Kararlara Katılma ve Katılmayı İsteme Boyutlarının Sınıf Seviyesine Göre İncelenmesi

Öğretimsel Kararlara	Sınıf Seviyesi	*N*	$\bar{X}$	*Ss.*	*sd*	*F*	*p*	*Anlamlı Fark*
Katılma Durumu	5	21	3.40	.54	7/251	6.12	.00	5/10
	6	22	3.22	.72				5/12
	7	28	3.14	.75				6/10
	8	20	2.52	.90				7/10
	9	42	2.71	.75				
	10	43	2.35	.80				
	11	43	2.89	.77				
	12	40	2.58	1.01				
	Toplam	259	2.79					
Katılmayı İsteme Durumu	5	21	3.70	.29	7/251	4.63	.00	5/9
	6	22	3.33	.63				5/11
	7	28	3.44	.60				
	8	20	2.95	.85				
	9	42	2.94	.62				
	10	43	3.08	.71				
	11	43	2.98	.70				
	12	40	3.17	.57				
	Toplam	259	3.15	.67				

Alınan kararlara katılmayı isteme boyutunda da aradaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur (F_{259}=4.63, p=<.05). Scheffe testi sonucunda farklılaşmanın 5.sınıf ile 9 ve 11.sınıflar arasında olduğu belirlenmiştir.

Öğretimsel kararlar alt boyutunun cinsiyete göre incelenmesi. Cinsiyet değişkenine ilişkin ulaşılan verilere yönelik yapılan istatistiksel işlemler Tablo 13'te görülmektedir.

Tablo 13

Öğretimsel Kararlara Katılma ve Katılmayı İsteme Boyutlarının Cinsiyete Göre İncelenmesi

Öğretimsel Kararlara	Cinsiyet	*N*	$\bar{X}$	*Ss.*	*t*	*p*
Katılma Durumu	Erkek	141	2.74	.80	-0.93	.02*
	Kız	118	2.84	.92		
Katılmayı İsteme Durumu	Erkek	141	3.07	.63	-2.33	.48
	Kız	118	3.26	.71		

*p<0.05

Tablo 13'de görüldüğü gibi 141'i erkek, 118'i kız öğrenciden oluşan araştırma grubunda öğretimsel karar verme konularına katılım düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucuna göre, erkek ve kız öğrencilerin kararlara katılımı arasında istatistiksel olarak kızlar lehine anlamlı bir fark bulunmaktadır (t_{259}=*-0.93, p<.05*).

Öğrencilerin öğretimsel karar verme konularına katılmayı isteme düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucuna göre, erkek ve kız öğrencilerin kararlara katılmayı isteme düzeyleri arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir (t_{259}=*-2.33, p>.05*).

Okul meclislerinde görev alan öğrencilerin cinsiyeti öğretimsel kararlara katılmada farklılaşma oluştururken, öğretimsel kararlara katılmayı isteme üzerinde bir etkisi bulunmamaktadır.

Öğretimsel kararlar alt boyutunun kardeş sayısına göre incelenmesi. Kardeş sayısı değişkenine göre elde edilen verilere ilişkin istatistiksel işlemlere Tablo 14'de yer verilmiştir.

Tablo 14

Öğretimsel Kararlara Katılma ve Katılmayı İsteme Boyutlarının Kardeş Sayısına Göre İncelenmesi

Öğretimsel Kararlara	Kardeş Sayısı	*N*	$\bar{X}$	*Ss.*	*sd*	*F*	*p*	*Anlamlı Fark*
Katılma Durumu	0	38	2.67	.92	3/255	.82	.48	
	1	142	2.86	.86				
	2	58	2.74	.85				
	3 ve fazla	21	2.64	.75				
	Toplam	259	2.79	.86				
Katılmayı İsteme Durumu	0	38	3.01	.71	3/255	2.29	.08	
	1	142	3.24	.62				
	2	58	3.14	.67				
	3 ve fazla	21	2.90	.86				
	Toplam	259	3.15	.67				

Tablo 14'de görüldüğü gibi öğretimsel kararlara katılma ve katılmayı isteme boyutlarının, kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını ortaya koymaya yönelik gerçekleştirilen One-Way ANOVA testi sonucunda;

Alınan kararlara katılma boyutunda aradaki farkın anlamlı olmadığı görülmektedir (F_{255}=.82, p=>.05). Alınan kararlara katılmayı isteme boyutunda da aradaki farkın anlamlı olmadığı belirlenmiştir (F_{255}=2.29, p=>.05). Okul meclislerinde görev alan öğrencilerin kardeş sayılarının öğretimsel kararlara katılma ve öğretimsel kararlara katılmayı isteme üzerinde bir etkisi bulunmamaktadır.

Öğretimsel kararlar alt boyutunun okul türüne göre incelenmesi. Okul türü değişkenine göre elde edilen verilere ilişkin istatistiksel işlemler Tablo 15'de gösterilmiştir.

Tablo 15

Öğretimsel Kararlara Katılma ve Katılmayı İsteme Boyutlarının Okul Türüne Göre İncelenmesi

Öğretimsel Kararlara	Okul Türü	*N*	$\bar{X}$	*Ss.*	*sd*	*F*	*p*	*Anlamlı Fark*
Katılma Durumu	Ortaokul	75	3.11	.83	5/253	4.33	.00	Ortaokul/ And. Lis.
	İ.H. Ortaokulu	16	2.93	.54				
	Anadolu Lisesi	79	2.51	.92				
	Fen Lisesi	25	2.63	.96				
	And. İ.H.L.	15	2.78	.86				
	Mes. Tek. A.L.	49	2.78	.66				
	Toplam	259	2.79	.86				
Katılmayı İsteme Durumu	Ortaokul	75	3.36	.66	5/253	2.97	.01	Ortaokul/ And. Lis.
	İ.H. Ortaokulu	16	3.40	.70				
	Anadolu Lisesi	79	2.99	.68				
	Fen Lisesi	25	3.09	.82				
	And. İ.H.L.	15	3.04	.84				
	Mes. Tek. A.L.	49	3.09	.44				
	Toplam	259	3.15	.67				

Tablo 15'de anlaşılacağı üzere öğretimsel kararlara katılma ve katılma isteme boyutlarının, okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemeye yönelik yapılan One-Way ANOVA testi sonucunda;

Alınan kararlara katılma boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir (F_{259}=4.33, p=<.05). Farklılığın hangi değişkenler arasında olduğunu belirlemeye yönelik çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe testi kullanılmıştır. Yapılan test sonucunda ortaokul ile Anadolu Lisesi öğrencileri arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür.

Alınan kararlara katılmayı isteme boyutunda da aradaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur (F_{259}=2.97, p=<.05). Scheffe testi sonucunda farklılaşmanın yine ortaokul ile Anadolu Lisesi öğrencileri arasında olduğu belirlenmiştir.

Yönetimsel Kararlar Alt Boyutunun Demografik Bilgilerle Kıyaslanması

Yönetimsel kararlar alt boyutunun önceki yıllarda öğrenci meclislerinde görev alma durumuna göre incelenmesi. Önceki yıllarda okul meclislerinde görev alma durumu değişkenine göre elde edilen verilere ilişkin istatistiksel işlemler Tablo 16'da ele alınmıştır.

Tablo 16

Yönetimsel Kararlara Katılma ve Katılmayı İsteme Boyutlarının Önceki Yıllarda Okul Meclisinde Görev Alma Durumuna Göre İncelenmesi

Yönetimsel Kararlara	OÖM Görev Alma Durumu	*N*	$\bar{X}$	*Ss.*	*t*	*p*
Katılma Durumu	Evet	100	2.78	.87	.12	.22
	Hayır	159	2.77	.82		
Katılmayı İsteme Durumu	Evet	100	3.22	.59	2.08	.20
	Hayır	159	3.06	.65		

Tablo 16'da verilere göre 100'ü önceki öğretim yıllarında okul meclisinde görev alan, 159'u görev almayan öğrenciden oluşan araştırma grubunda yönetimsel karar verme konularına katılım düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucuna göre, önceki öğretim yıllarında okul meclisinde görev alan öğrencilerin kararlara katılımı ile görev almayan öğrencilerin kararlara katılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir (t_{259}=*.12, p>.05*).

Öğrencilerin yönetimsel karar verme konularına katılmayı isteme düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucuna göre, önceki öğretim yıllarında okul meclisinde görev alan öğrencilerin kararlara

katılmayı isteme düzeyi ile görev almayan öğrencilerin kararlara katılmayı isteme düzeyleri arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir (t_{259}=*2.08, p>.05*).

Önceki öğretim yıllarında okul meclislerinde görev alıp almama durumunun yönetimsel kararlara katılma ve yönetimsel kararlara katılmayı isteme üzerinde bir etkisi bulunmamaktadır.

Yönetimsel kararlar alt boyutunun sınıf seviyesine göre incelenmesi. Eğitim görülen sınıf seviyesi değişkenine göre elde edilen verilere ilişkin istatistiksel işlemlere Tablo 17'de yer verilmiştir.

Tablo 17'deki veriler ışığında yönetimsel kararlara katılma ve katılmayı isteme boyutlarının, sınıf seviyesi değişkenini açısından anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığına yönelik yapılan One-Way ANOVA testi sonucunda;

Alınan kararlara katılma boyutunda anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (F_{259}=6.57, p=<.05). Farklılığın hangi değişkenler arasında olduğunu belirlemeye yönelik çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe testi uygulanmıştır. Test sonucunda 10.sınıf ile 5 ve 6.sınıflar arasında aynı şekilde 5.sınıflar ile 8.sınıflar arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür.

Alınan kararlara katılmayı isteme boyutunda da aradaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur (F_{259}=6.68, p=<.05). Scheffe testi sonucunda farklılaşmanın 5.sınıf ile 8,9,10,11 ve 12.sınıflar arasında olduğu belirlenmiştir.

Tablo 17

Yönetimsel Kararlara Katılma ve Katılmayı İsteme Boyutlarının Sınıf Seviyesine Göre İncelenmesi

Öğretimsel Kararlara	Sınıf Seviyesi	*N*	$\bar{X}$	*Ss.*	*sd*	*F*	*p*	*Anlamlı Fark*
Katılma Durumu	5	21	3.35	.71	7/251	6.57	.00	5/8
	6	22	3.30	.66				5/10
	7	28	2.99	.77				6/10
	8	20	2.42	.87				
	9	42	2.79	.70				
	10	43	2.29	.73				
	11	43	2.87	.81				
	12	40	2.61	.93				
	Toplam	259	2.77	.84				
Katılmayı İsteme Durumu	5	21	3.75	.25	7/251	6.68	.00	5/8
	6	22	3.38	.56				5/9
	7	28	3.36	.59				5/10
	8	20	2.89	.74				5/11
	9	42	2.90	.63				5/12
	10	43	2.97	.58				
	11	43	3.10	.63				
	12	40	3.00	.55				
	Toplam	259	3.12	.63				

Yönetimsel kararlar alt boyutunun cinsiyete göre incelenmesi. Cinsiyet değişkenine göre elde edilen verilere ilişkin istatistiksel işlemler Tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 18'de görüldüğü gibi 141'i erkek, 118'i kız öğrenciden oluşan araştırma grubunda öğretimsel karar verme konularına katılım düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucuna göre, erkek ve kız

öğrencilerin yönetimsel kararlara katılımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır (t_{259}=*-0.14, p>.05*).

Tablo 18

Yönetimsel Kararlara Katılma ve Katılmayı İsteme Boyutlarının Cinsiyete Göre İncelenmesi

Yönetimsel Kararlara	Cinsiyet	*N*	$\bar{X}$	*Ss.*	*t*	*p*
Katılma Durumu	Erkek	141	2.77	.79	-0.14	.06
	Kız	118	2.78	.90		
Katılmayı İsteme Durumu	Erkek	141	3.07	.57	-1.30	.07
	Kız	118	3.18	.70		

Öğrencilerin yönetimsel karar verme konularına katılmayı isteme düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucuna göre, erkek ve kız öğrencilerin kararlara katılmayı isteme düzeyleri arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir (t_{259}=*-1.30, p>.05*).

Okul meclislerinde görev alan öğrencilerin cinsiyetinin yönetimsel kararlara katılma ve yönetimsel kararlara katılmayı isteme üzerinde bir etkisi yoktur.

Yönetimsel kararlar alt boyutunun kardeş sayısına göre incelenmesi. Kardeş sayısı değişkenine göre elde edilen verilere ilişkin istatistiksel işlemler Tablo 19'da ele alınmıştır.

Tablo 19'da verilere göre yönetimsel kararlara katılma ve katılma isteme boyutlarının, kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymaya yönelik yapılan One-Way ANOVA testi sonucunda;

Tablo 19

Yönetimsel Kararlara Katılma ve Katılmayı İsteme Boyutlarının Kardeş Sayısına Göre İncelenmesi

Yönetimsel Kararlara	Kardeş Sayısı	*N*	$\bar{X}$	*Ss.*	*sd*	*F*	*p*	*Anlamlı Fark*
Katılma Durumu	0	38	2.68	.96	3/255	.36	.79	
	1	142	2.81	.82				
	2	58	2.77	.86				
	3 ve fazla	21	2.68	.71				
	Toplam	259	2.77	.84				
Katılmayı İsteme Durumu	0	38	3.05	.74	3/255	1.13	.34	
	1	142	3.16	.57				
	2	58	3.15	.65				
	3 ve fazla	21	2.91	.73				
	Toplam	259	3.12	.63				

Alınan kararlara katılma boyutunda aradaki farkın anlamlı olmadığı görülmektedir (F_{259}=.36, p=>.05). Alınan kararlara katılmayı isteme boyutunda da aradaki farkın anlamlı olmadığı belirlenmiştir (F_{259}=1.13, p=>.05). Okul meclislerinde görev alan öğrencilerin kardeş sayılarının yönetimsel kararlara katılma ve yönetimsel kararlara katılma durumları üzerine etkisi bulunmamaktadır.

Yönetimsel kararlar alt boyutunun okul türüne göre incelenmesi. Okul türü değişkenine göre elde edilen verilere ilişkin istatistiksel işlemlere Tablo 20'de yer verilmiştir.

Tablo 20'de görüldüğü gibi öğretimsel kararlara katılma ve katılmayı isteme boyutlarının, okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemeye yönelik yapılan One-Way ANOVA testi sonucunda;

Tablo 20

Yönetimsel Kararlara Katılma ve Katılmayı İsteme Boyutlarının Okul Türüne Göre İncelenmesi

Yönetimsel Kararlara	Okul Türü	*N*	$\bar{X}$	*Ss.*	*sd*	*F*	*p*	*Anlamlı Fark*
Katılma Durumu	Ortaokul	75	3.05	.86	5/253	3.44	.01	Ortaokul/ And. Lis.
	İ.H. Ortaokulu	16	2.87	.68				
	Anadolu Lisesi	79	2.60	.83				
	Fen Lisesi	25	2.42	.95				
	And. İ.H.L.	15	2.80	.88				
	Mes. Tek. A.L.	49	2.77	.71				
	Toplam	259	2.77	.84				
Katılmayı İsteme Durumu	Ortaokul	75	3.35	.62	5/253	4.74	.00	Ortaokul/ And. Lis.
	İ.H. Ortaokulu	16	3.36	.67				
	Anadolu Lisesi	79	2.92	.62				
	Fen Lisesi	25	2.94	.72				
	And. İ.H.L.	15	3.10	.80				
	Mes. Tek. A.L.	49	3.10	.40				
	Toplam	259	3.12	.63				

Alınan kararlara katılma boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir (F_{259}=3.44, p=<.05). Farkın hangi değişkenler arasında olduğunu belirlemeye yönelik çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe testi uygulanmıştır. Yapılan test sonucunda ortaokul ile Anadolu Lisesi öğrencileri arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür.

Alınan kararlara katılmayı isteme boyutunda da aradaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur (F_{259}=4.74, p=<.05). Scheffe testi sonucunda farklılaşmanın yine ortaokul ile Anadolu Lisesi öğrencileri arasında olduğu belirlenmiştir.

Öğretimsel Kararlara Katılım ve Yönetimsel Kararlara Katılım Arasındaki İlişki

Tablo 21

Öğretimsel Kararlara Katılım ve Yönetimsel Kararlara Katılım Arasındaki İlişki

	Öğretimsel Kararlara Katılım	Yönetimsel Kararlara Katılım
Öğretimsel Kararlara Katılım		.84**
Yönetimsel Kararlara Katılım		

Tablo 21'de veriler ışığında öğretimsel kararlara katılma ile yönetimsel kararlara katılma arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ortaya koymaya yönelik olarak yapılan Pearson korelasyon analizi sonucunda; öğretimsel kararlara katılma ile yönetimsel kararlara katılma arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu (r=.84, p=<.01) ortaya çıkmıştır.

Öğretimsel Kararlara Katılmayı İsteme ve Yönetimsel Kararlara Katılmayı İsteme Arasındaki İlişki

Tablo 22

Öğretimsel Kararlara Katılmayı İsteme ve Yönetimsel Kararlara Katılmayı İsteme Arasındaki İlişki

	Öğretimsel Kararlara Katılmayı İsteme	Yönetimsel Kararlara Katılmayı İsteme
Öğretimsel Kararlara Katılmayı İsteme		.75**
Yönetimsel Kararlara Katılmayı İsteme		

Tablo 22'de belirtildiği gibi öğretimsel kararlara katılmayı isteme ile yönetimsel kararlara katılmayı isteme arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan Pearson korelasyon analizi sonucunda; öğretimsel kararlara katılmayı isteme ile yönetimsel kararlara

katılmayı isteme arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki (r=.75, p=<.01) bulunmaktadır.

Öğretimsel Kararlara Katılım ve Öğretimsel Kararlara Katılmayı İsteme Arasındaki İlişki

Tablo 23

Öğretimsel Kararlara Katılım ve Öğretimsel Kararlara Katılmayı İsteme Arasındaki İlişki

	Öğretimsel Kararlara Katılım	Öğretimsel Kararlara Katılmayı İsteme
Öğretimsel Kararlara Katılım		.42**
Öğretimsel Kararlara Katılmayı İsteme		

Tablo 23'de yer alan sonuçlara göre öğretimsel kararlara katılma ile öğretimsel kararlara katılmayı isteme arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemeye yönelik yapılan Pearson korelasyon analizi sonucunda; öğretimsel kararlara katılma ile öğretimsel kararlara katılmayı isteme arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu (*r*=.42, *p*=<.01) ortaya çıkmıştır.

Yönetimsel Kararlara Katılım ve Yönetimsel Kararlara Katılmayı İsteme Arasındaki İlişki

Tablo 24

Yönetimsel Kararlara Katılım ve Yönetimsel Kararlara Katılmayı İsteme Arasındaki İlişki

	Yönetimsel Kararlara Katılım	Yönetimsel Kararlara Katılmayı İsteme
Yönetimsel Kararlara Katılım		.51**
Yönetimsel Kararlara Katılmayı İsteme		

Tablo 24'de görüldüğü gibi yönetimsel kararlara katılma ile yönetimsel kararlara katılmayı isteme arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ortaya koymak için yapılan Pearson korelasyon analizi sonucunda; yönetimsel kararlara katılma ile yönetimsel kararlara katılmayı isteme arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki (r=.51, p=<.01) görülmüştür.

Bölüm V

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Sonuçlar

Bu bölümde araştırma sonucunda belirlenen amaçlar doğrultusunda elde edilen bulgular tartışılmış ve sonuçlara ulaşılmıştır. Ulaşılan sonuçlara bağlı olarak araştırmacılara ve uygulayıcılara önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmaya katılan toplam 259 öğrenciden 159'unun daha önce okul meclislerinde görev almadıkları belirlenmiştir. Araştırmanın ortaokul ve lise seviyelerini kapsadığı, okul meclislerinin ise ilkokul kademesinde de bulunduğu göz önüne alındığında öğrencilerin okul meclislerinde görev alma durumundaki devamlılığın düşük oranda sağlandığı ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin seçtikleri temsilcileri sürekli aynı kişilerden oluşmaması okullarda demokrasi kültürünün oluşturulması anlamında önemli görünmektedir. Cinsiyete göre değerlendirildiğinde öğrenci meclislerinde görev alan kız ve erkek öğrencilerin yaklaşık olarak eşit dağıldıkları görülmektedir. Bu durumda temsilde cinsiyet eşitliğinin sağlanması açısında önemlidir.

Öğrencilerin öğretimsel konulardaki kararlara katılma durumları incelendiğinde "biraz" düzeyinde kararlara katıldıklarını belirtmişlerdir. Araştırmada kullanılan anket madde bazında incelendiğinde öğrencilerin "öğrencilerin başarılarının nasıl değerlendirileceğine karar verilmesi" konusunda en fazla karara katıldıklarını belirtmiştir. En az ise "derslerde izlenecek öğretim ve sınav yönteminin belirlenmesinde" konusundaki kararlara katılım gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Türkiye'deki eğitim sisteminin sınavlara ve sonuca dayalı bir değerlendirme yapısına sahip olması, öğrencilerin daha çok başarının değerlendirilmesi gibi sonuca etki edecek konularda karara katılmaları, sürece ilişkin olarak derslerde izlenecek

yöntemler konusundaki kararlara ise en az düzeyde katılmaları sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesine daha fazla karara katıldıklarını belirtmelerinin bir diğer nedeni değerlendirmelerin nasıl yapılacağının (sınav sayısı, sınav türü vb.) daha çok yasal hükümlerle sınırlandırılması ve öğrencilerin önceki deneyimleri sonucu değerlendirme yöntemlerine aşina olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Derste izlenecek öğretim ve sınav yönteminde en az düzeyde karara katılmaları ise öğretmenlerin kullandıkları öğretim ve sınav yöntemlerinde öğrencilerin fikirlerine yeteri kadar önem vermediklerini göstermektedir.

Öğretimsel konulardaki kararlara katılmayı istemede öğrenciler, katılma boyutundan daha yüksek bir ortalama ile "biraz" düzeyinde istekli olduklarını ortaya koymuştur. Öğrenciler öğretimsel konularda alınan kararlara mevcut durumda katıldıklarından daha fazla katılım göstermek istemektedirler. En çok "dersleri daha etkili işleyebilmek için çevre olanaklarından yararlanılması" konusunda istekli olduklarını belirtmişlerdir. "Ana babalara öğrencilerin durumlarının bildirilme yollarının geliştirilmesine" ise en az düzeyde katılmak istemektedirler. Bu sonuçlar öğrencilerin klasik yöntemlerle ders işlemenin ötesinde derslerin daha etkili olması için yapılabilecekler konusunda katkı sağlamak istediklerini ortaya koymaktadır. Araştırma grubundaki öğrencilerin çoğunluğunun ergenlik döneminde olması ve bu dönemde ben merkezci bir yapıya sahip olmaları sebebi ile ailelerine bildirimlerde bulunulması konusunda pek istekli olmamaları normal gözükmektedir.

Yönetimsel konulardaki kararlara katılmada öğrencilerin "biraz" düzeyinde kararlara katıldıkları belirlenmiştir. Öğrenciler en fazla "okulunuzun hedeflerinin belirlenmesi ve gözden geçirilmesi" en az ise "okulun gelir ve harcamalarının planlanması" konularında alınan kararlara katılım sağladıklarını ortaya koymuştur. Öğrencilerin okulun hedeflerinin belirlenmesinde katılım sağladıklarını belirtmeleri eğitim sistemimiz için olumlu bir gösterge olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin okulun hedeflerinin belirlenmesinde söz sahibi

olmaları demek kendi gelecekleri içinde bir yön belirleme anlamı taşımaktadır. Okullardaki gelir ve harcamalar okul yöneticileri ve okul aile birliği yönetimlerince yapıldığından ve bu tür işlemler daha fazla uzmanlık gerektirdiğinden öğrencilerin az düzeyde katılım sağlamaları durumu ortaya çıkmış olabilir.

Öğrencilerin yönetimsel kararlara katılmayı isteme durumlarının, yönetimsel kararlara katılma durumlarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin karara katılmada olduğu gibi en çok hedeflerin belirlenmesinde katılım sağlamak istedikleri ortaya çıkmış olup bu sonuç öğrencilerin bu konuyu önemsediklerini göstermektedir. Gelir ve harcamaların planlanması konusunda kararlara katılım düzeyinde olduğu gibi en düşük düzeyde katılmak istemeleri bu konunun ilgilerini fazla çekmediğini göstermektedir.

Öğrencilerin öğretimsel konularda alınan kararlara katılımı ve katılmayı isteme düzeyi ile yönetimsel konulardaki kararlara katılımları ve katılmayı isteme düzeyleri yaklaşık olarak eşit seviyede olduğu belirlenmiştir. Öğrenciler hem öğretimsel hem de yönetimsel kararlara istedikleri düzeyde katılamamaktadırlar.

Araştırmada öğrencilerin önceki yıllarda okul meclislerinde görev alıp almama durumlarının hem öğretimsel boyuttaki hem de yönetimsel boyuttaki alınan kararlara katılma ve kararlara katılmayı isteme durumlarında bir etkisinin bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretimsel kararlara katılmada sınıf seviyeleri arasında anlamı fark olduğu ortaya çıkmıştır. 10.sınıflarla 5,6 ve 7.sınıflar arasında ve 5 sınıflarla 12.sınıflar arasında anlamlı farklılaşma bulunmaktadır. 10.sınıfların sınıf seviyeleri arasında en düşük seviyede “çok az” düzeyinde kararlara katıldıkları, 5.sınıfların ise sınıf seviyeleri arasında en yüksek seviyede “çok” düzeyinde kararlara katıldıkları görülmektedir. Sınıf seviyesi yükseldikçe karara katılma düzeylerinde azalmalar oluştuğu tespit edilmiştir.

Öğretimsel kararlara katılmayı istemede de sınıf seviyeleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Farklılaşma 5.sınıflarla 9 ve 11.sınıflar arasındadır. 5.sınıfların kararlara katılmayı isteme durumları kararlara katılma durumunda olduğu gibi en yüksek seviyede ve "çok" düzeyindedir. 5.sınıf öğrencilerinin hem kararlara katılma hem de kararlara katılmayı isteme durumlarında diğer sınıflara göre daha istekli oldukları sonucuna varılmıştır.

Öğretimsel kararlara katılma durumu cinsiyete göre incelendiğinde kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Kararlara katılmayı isteme durumlarında ise fark anlamlı düzeyde değildir. Hem alınan kararlara katılma, hem de kararlara katılmayı isteme durumlarında kız öğrencilerin ortalamaları erkek öğrencilere göre nispeten daha yüksek düzeydedir.

Öğrencilerin anket sorularına vermiş oldukları cevaplara göre öğretimsel konularda alınan kararlara katılmada ve kararlara katılmayı isteme durumlarında kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Yönetimsel kararlar ve yönetimsel kararlara katılmayı isteme durumlarında da kardeş sayısının farklılaşma oluşturmadığı görülmektedir.

Eğitim görülen okul türünün öğretimsel konularda alınan kararlara katılma ve kararlara katılmayı isteme durumlarına etkisi incelendiğinde anlamlı bir fark bulunmaktadır. Ortaokul ve Anadolu liseleri arasında hem kararlara katılmada hem de kararlara katılmayı isteme durumlarında anlamlı farklılaşma bulunmaktadır. Ortaokul öğrencileri, Anadolu Lisesi öğrencilerine göre hem alınan kararlara daha fazla katılım göstermekte hem de kararlara katılmayı daha fazla istemektedirler.

Öğrencilerin sınıf seviyelerine göre yönetimsel konularda alınan kararlara katılma ve kararlara katılmayı isteme durumları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Yönetimsel kararlara katılmada farklılaşma 5.sınıf öğrencileri ile 8 ve 10.sınıf öğrencileri ve 6.sınıf

öğrencileri ile 10.sınıf öğrencileri arasında bulunmaktadır. Yönetimsel kararlara katılmayı istemede ise 5.sınıf öğrencileri ile 8,9,10,11 ve 12.sınıf öğrencileri arasında farklılaşma bulunmaktadır. 5.sınıf öğrencilerinin öğretimsel konularda alınan kararlara katılma ve kararlara katılmayı isteme durumunda olduğu gibi yönetimsel konularda alınana kararlara katılma ve kararlara katılmayı isteme durumunda da diğer sınıflardan farklılaştığı sonucuna varılmıştır. Okullarda alınana kararlara katılım göstermede ve kararlara katılmayı isteme konusunda 5.sınıf öğrencileri diğer sınıflardaki öğrencilere göre daha istekli görünmektedir.

Yönetimsel konularda alınan kararlara katılmada ve kararlara katılmayı istemede cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma bulunmamaktadır. Kız ve erkek öğrencilerin kararlara katılma durumundaki ortalamaları eşit gözükürken, kız öğrenciler kararlara katılmayı isteme konusunda erkek öğrencilere göre nispeten daha istekli görünmektedir.

Okul türlerine göre öğrencilerin yönetimsel konularda alınan kararlara katılma ve kararlara katılmayı isteme durumları incelendiğinde anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Öğretimsel konulardaki kararlarda olduğu gibi farklılaşma ortaokul ve Anadolu Lisesi öğrencileri arasında bulunmaktadır. Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi öğrencileri hem alınana karara katılma da hem de karara katılmayı isteme boyutunda okul türleri içerinde en düşük ortalamaya sahiptirler. Öğretimsel konulardaki kararlarda da benzer durumun olduğu değerlendirildiğinde Anadolu Lisesi ve Fen Lisesi öğrencilerinin okullarda alınan kararlara katılmada ve alınan kararlara katılmayı isteme konusunda düşük düzeyde istekli oldukları sonucuna varılmıştır.

Öğrencilerin öğretimsel konularda alınan kararlara katılımları ile yönetimsel konularda alınan kararlara katılımları arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki bulunmaktadır. Aynı durum öğrencilerin kararlara katılmayı isteme durumlarında da geçerlidir. Öğretimsel ve yönetimsel

konulardaki kararlara katılım ve bu konulardaki kararlara katılmayı isteme durumlarında benzerlik bulunduğu sonucuna varılmıştır.

Öğretimsel konularda alınan kararlara katılım ile öğretimsel konularda alınana kararlara katılmayı isteme durumları arasında da pozitif yönlü güçlü bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Yönetimsel konularda alınan kararlara katılım ile yönetimsel konularda alınan kararlara katılmayı isteme durumları arasındaki ilişki de aynı durumdadır. Öğrencilerin okullarda alınan kararlara katılımları ile kararlara katılmayı isteme durumlarında benzerlik olduğu ortaya çıkmıştır.

Tartışma

Bu çalışmada öğrencilerin hem öğretimsel konulardaki hem de yönetimsel konulardaki kararlara istedikleri düzeyde katılamadıkları ortaya çıkmıştır. Gürkan (2006) tarafından mesleki ve teknik eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerle gerçekleştirilen çalışmada da; öğretmenlerinde alınan kararlara çok az katıldıkları fakat katılmaya daha istekli oldukları belirlenmiştir. Hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin alınan kararlara katılmayı istemekle birlikte buna fazla olanak bulamadıkları görülmektedir. Eğitimin niteliğinin artırılması ve daha demokratik okul ortamlarının oluşturulması için okullarda öğretmen ve öğrencilerin kararlara katılımı sağlayacak olanaklar sağlanmalıdır.

Karagöz (2009), öğretmenlerin okullarda alınan kararlara katılımlarını belirlemek için yaptığı çalışmasında; öğretmenlerin öğretimsel konulardaki kararlara yönetimsel konulardaki kararlardan daha fazla katılım gösterdikleri belirlenmiştir. Bu araştırmada da benzer şekilde öğrenciler de öğretimsel konulardaki kararlara yönetimsel konulardaki kararlardan daha fazla katılım göstermektedirler. Öğretimsel konulardaki kararlara katılmayı istemede de her iki çalışmada da benzer durum ortaya çıkmıştır. Öğrenci ve öğretmenlerin öğretimsel

konulardaki kararlara daha fazla ilgi duymaları bu konuya daha hakim olmalarından ve bu konulardaki kararlardan doğrudan etkilenmelerinden kaynaklanmakta olabilir.

Öğrencilerin okullarda alınan kararlara katılımları ve katılmayı isteme durumları eğitim görülen okul türüne göre incelendiğinde Anadolu Lisesi öğrencilerinin diğer okul türlerindeki öğrencilere göre düşük düzeyde kaldıkları görülmektedir. Özcan (2010), öğretmen ve öğrencilerin okul yönetimini karar verme sürecine katılımını incelediği çalışmasında Anadolu Lisesi öğrencilerinin karara katılımlarının diğer okul türlerindeki öğrencilere göre anlamlı ölçüde farklılık gösterdiğini tespit etmiştir.

Öneriler

Araştırmacılar için öneriler. Okullarımızda uygulanan demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi ile yerleşik bir demokrasi kültürü oluşturulmaya çalışılırken, sınıf seviyesi yükseldikçe okullarda alınan kararlara katılım sağlama ve kararlara katılmayı isteme düzeyinde düşüş görülmektedir. Gelecek çalışmalarda öğrencilerin üst sınıf seviyelerine geldikçe karar mekanizmalarına neden daha az düzeyde katıldıklarının ve daha az katılmak istediklerinin ortaya çıkarılması okullardaki karar mekanizmalarına öğrencilerin katılımının artırılması ve yerleşik demokrasi kültürünün oluşmasını sağlayacaktır.

Anadolu Lisesi öğrencilerinin alınan kararlara diğer okul türlerine göre daha az katıldıkları ve katılmak istedikleri görülmekte olup benzer sonuç Özcan (2010) tarafından yapılan araştırmada da tespit edilmiştir. Anadolu Lisesi öğrencilerinin neden karar vermeye daha az katıldıkları ve bu öğrencilerin karar vermeye isteklilik düzeylerinin düşük olması üzerine nitel araştırmalar yapılabilir.

Bu araştırma sadece ortaokul ve liselerdeki okul meclislerinde görev alan öğrencileri kapsayacak şekilde gerçekleştirilmiş olup, ilkokul seviyesinden yükseköğretime kadar tüm

öğrencileri kapsayacak şekilde evrenin genişletilerek çalışma yapılması tüm öğrencilerin görüşlerini ortaya koyması bakımından faydalı olabilir.

Uygulayıcılar için öneriler. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin hem öğretimsel boyuttaki hem de yönetimsel boyuttaki kararlara istedikleri düzeyde katılamadıkları görülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğrencilerin alınan kararlara katılımlarının artırılması için okul meclislerinin işlevselliğini artırmak ve okulların karar mekanizmaları olan kurul ve zümre toplantılarına öğrencilerinde fikir beyan etmelerini sağlayacak şekilde yasal düzenlemeler yapılabilir. Okul yöneticileri tarafından ise öğrencilerin fikirlerini beyan edebilecekleri ortamlar oluşturularak karara katılma düzeylerinde artışlar sağlanabilir. Bunun için okul meclislerin alınan kararlar dikkate alınmalı ve sonuçları hakkında öğrencilere geri bildirimlerde bulunulmalıdır.

Öğrencilerin sınıf seviyesine göre üst sınıflara geçtikçe alınan kararlara katılımdaki ve kararlara katılmayı istemedeki düşüşlerin sebepleri okul yönetimleri, il/ilçe milli eğitim müdürlükleri ve milli eğitim bakanlığı tarafından araştırılmalı, öğrencilerin katılımında düşüşe sebep olan ve onları isteksizliğe iten durumlar tespit edilmeli, bunları düzeltilmesi için gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Aynı konu Anadolu Lisesi özelinde de araştırılmalıdır.

Kaynakça

Açıkalın, A. (1998). *Okul yöneticiliği*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Açıkgöz, K. (1984). *Öğretmenlerin okuldaki kararlara katılımı*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Akat, İ. (1984). *İşletme yönetimi.* İzmir: Üçel Yayımcılık.

Aksay, O. (2005). *Ortaöğretim okullarında karara katılma ve öğretmen morali.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

Aydın, İ. (2006). *Eğitim ve öğretimde etik* (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Aydın, M. (2010). *Eğitim yönetimi* (9.Baskı). Ankara: Hatipoğlu Yayınevi.

Aytürk, N. (1990). *Yönetim sanatı*. Ankara: Emel Matbaacılık.

Başaran, İ. E. (1991). *Örgütsel davranış,* Ankara: Kadıoğlu Matbaası.

Başaran, İ. E. (1998). *Yönetimde insan ilişkileri* (1. Baskı). Ankara: Gül Yayınevi.

Başaran, İ. E. (2000). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Feryal Matbaası.

Bursalıoğlu, Z. (2012). *Eğitim yönetiminde teori ve uygulama* (10.Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.

Bursalıoğlu, Z. (2011). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem Akademi.

Büyükkaragöz, S.S. (1998). *Demokrasi ve insan hakları eğitimi.* Ankara: Türk Demokrasi Vakfı Yayınları.

Can, A. (2014). *Spss ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi* (2.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Can, H. (1997). *Organizasyon ve yönetim*. Ankara: Siyasal Kitapevi.

Çelik, V. (2011). *Yönetim ve liderlik kuramları. Türk eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi (4.Baskı).* Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Davis, K. (1982). *İşletmelerde insan davranışı: Örgütsel Davranış. (T. Somay ve Diğerleri, Çev.)*. İstanbul: İstanbul Matbaası.

Dicle, İ.A. (1980) *Endüstriyel demokrasi ve yönetime katılma*. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

Doğan, M. (1985) *İşletmelerde karar verme teknikleri.* İzmir: Bilgehan Basımevi.

Erbek, A.G. (1997). *İşletme ekonomisi yönetim ve organizasyon*. İzmir: Ege Üniversitesi Su Ürünleri Yayınları.

Erdoğan, İ. (2002) *Okul yönetimi ve öğretim liderliği.* (3. Baskı). İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Eren, E. (2003) *Yönetim ve organizasyon* (6. Baskı). İstanbul: Beta.

Eren, E. (2004) *Yönetim psikolojisi*. İstanbul: Beta Yayınları.

Eryılmaz, B. (2012) *Kamu yönetimi* (5.Baskı). Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Esen, Ö. H. (1985) *İşletme yönetiminde sistem yaklaşımı.* İstanbul: Bayrak Matbaacılık.

Genç, N. (2012) *Yönetim ve organizasyon* (4.Baskı). Ankara: Seçkin.

Gündüz, M. (2016). *Ortaokullarda demokrasi kavramının kazandırılmasında demokrasi eğitimi ve okul meclisleri uygulamasının etkisi.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

Gürkan, M. (2006). *Mesleki ve teknik eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin karara katılma durumları.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Karagöz, M. E. (2009). *Anadolu liselerinde görev yapan öğretmenlerin karara katılma durumları.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın-Dağıtım.

Karip, E. (2004) *Yönetim biliminin alanı ve kapsamı. Eğitim ve okul yöneticiliği el kitabı*.(Ed.:Yüksel ÖZDEN), Ankara Pegem A Yayıncılık.

Kaya, Y. K. (1999). *Eğitim yönetimi kuram ve Türkiye'deki uygulamaları*. Ankara: Bilim Yayıncılık.

Koçel, T. (2003) *İşletme yöneticiliği.* İstanbul: Beta Yayıncılık.

Leblebici, D.N. (2008) *Yönetim Bilimi Açısından Klasik Dönemi Hatırlamaya İlişkin Bir Çalışma. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 99-118

MEB. (1973). *Milli Eğitim Temel Kanunu.* 18.07.2018 tarihinde http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf web adresinden alınmıştır.

MEB. (2004). *Milli Eğitim Bakanlığı Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Yönergesi.* 18.07.2018 tarihinde http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/286.pdf web adresinden alınmıştır.

MEB. (2014). *Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimde Kalite Yönetim Sistemi Yönergesi.* 18.07.2018 tarihinde http://mevzuat.meb.gov.tr/html/kaliteyonsis_1/kaliteyonsis_1.html web adresinden alınmıştır.

MEB. (2014). *Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği.* 18.07.2018 tarihinde http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1703.pdf web adresinden alınmıştır.

MEB. (2015). *Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği.* 18.07.2018 tarihinde http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.18812&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=orta%F6%F0retim web adresinden alınmıştır.

Morgan, G. (1998) *Yönetim ve örgüt teorilerinde metafor.* (Çev. G. Bulut). İstanbul: Mess Yayınları.

Ökmen,M. ve Parlak, B. (2010) *Kuramdan uygulamaya yerel yönetimler ilkeler, yaklaşımlar ve mevzuat.* Bursa: Alfa Aktüel Yayıncılık.

Özcan E.G. (2010). *Ortaöğretim okullarındaki öğretmen ve öğrencilerin okul yönetiminin karar verme sürecine katılımlarının incelenmesi (Beypazarı örneği).* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özdoğru, M. (2012). *İlköğretimokulu öğretmenlerinin karara katılma durumları ve istekleri ile iş motivasyonları arasındaki ilişki.*(Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

Özpolat, A. (2004). *Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi. Bilim ve Aklın Aydınlığında Bilim Dergisi*, 50, 11-13.

Sabuncuoğlu, Z., Tüz,M. (1996). *Örgütsel psikoloji*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.

Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenirlik ve geçerlilik.* Ankara: Seçkin Yayıncılık

Sipahi, B.; Yurtkoru, E.S. ve Çinko, M. (2008). *Sosyal bilimlerde spss'le veri analizi.* İstanbul: Beta Yayınları

Şişman, M. (2013) *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* (7. Baskı). Ankara: Pegem A Yayınları.

Taymaz, H. (2003) *İlköğretim ve ortaöğretim okul müdürleri için okul yönetimi.* Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Taymaz, H. (2009). *Okul yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Tezgel, R. (2008). *Yeni ilköğretim programlarında insan hakları vatandaşlılık ve kentlilik eğitimi.* Ankara: Araştırma Yayınları.

Tosun, M. (1978). *Örgütsel etkililik.* Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü.

Turgut, B. (2010). *Anadolu liselerinde çalışan öğretmenlerin karar verme sürecine katılma düzeylerinin değerlendirilmesi.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Türk Dil Kurumu. (2017). *Türkçe sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.

Ulusavaş, M. (2000). *Demokrasi ve insan hakları ve eğitim sistemiyle etkileşimi.* İzmir: İz Yayın Dağıtım.

Vural, Z. B. (1998). *Kurum kültürü.* İstanbul: İletişim Yayınları.

Yıldız Baklavacı, G. (2015). *Ortaokul öğrencilerinin okul meclislerine ilişkin tutumları.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yılman, M. (1992). *Öğretmenlik mesleği ve meseleleri.* İstanbul: Türkiye Millî Kültür Vakfı Genel Merkezi.

Ekler

Ek A Anket Çalışma İzni

T.C.
ÇANAKKALE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

101. yıl
ÇANAKKALE

Sayı : 60305806-44-E.4812826 07.04.2017
Konu: Anket Çalışması

MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
ÇANAKKALE

İlgi : Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 16/03/2017 tarihli ve 34762 sayılı yazısı.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Sedat TANKA tarafından "Ortaokul ve Liselerde Okul Öğrenci Meclislerinde Görev Alan Öğrencilerin Okullardaki Karar Verme Süreçlerine Katılımlarının İncelenmesi (Çanakkale İli Örneği)" konulu tez çalışması kapsamında, 15/04/2017 - 30/04/2017 tarihleri arasında, ekte adı geçen okullarda öğrenim gören öğrencilere yönelik anket çalışması yapılma isteği ilgi yazısıyla teklif edilmekte olup, Müdürlüğümüz Anket-Araştırma İnceleme Komisyonunca incelenerek uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, Olurlarınıza arz ederim.

Erdal DOĞANCI
Müdür Yardımcısı

OLUR
07.04.2017

Osman ÖZKAN
Millî Eğitim Müdürü

Ek :
1-Komisyon Raporu (1 sayfa)
2-Okul Listesi (1 sayfa)

Milli Eğitim Müdürlüğü Valilik Binası 3. Kat
Elektronik Ağ: stratejigelistirme17@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Özgür AYDIN
Tel: 0286 217 11 35-117

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. http://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 1cdc-4d04-3fbd-9073-360b kodu ile tevit edilebilir.

FORM: 2

T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Sedat TANKA
Kurumu / Üniversitesi	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Araştırma yapılacak iller/ilçeler	Çanakkale Merkez
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi	Ortaokul, Lise
Araştırmanın konusu	"Ortaokul ve Liselerde Okul Öğrenci Meclislerinde Görev Alan Öğrencilerin Okullardaki Karar Verme Süreçlerine Katılımlarının İncelenmesi (Çanakkale İli Örneği)
Üniversite / Kurum Onayı	Var
Araştırma/Proje/Ödev/Tez Önerisi	Tez Çalışması
Veri Toplama Araçları	Uygulama Formu
Görüş İstenilecek Birim/Birimler	Öğrenciler
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
UYGUNDUR	
Komisyon Kararı	Oybirliği ile alınmıştır.
Muhalif Üyenin Adı ve Soyadı:	

KOMİSYON

06/04/2017

Komisyon Başkanı
Erdal DOĞANCI

Üye
Seçil YÜKSEL

Üye
Ergün KAYA

ARAŞTIRMA YAPILACAK OKUL LİSTESİ

(Çanakkale İli Merkez İlçesi)

ATATÜRK ORTAOKULU

CEVATPAŞA ORTAOKULU

CUMHURİYET ORTAOKULU

ERENKÖY ORTAOKULU

GAZİ ORTAOKULU

HÜSEYİN AKİF TERZİOĞLU ORTAOKULU

KEPEZ MEHMET AKİF ERSOY ORTAOKULU

MERKEZ IŞIKLAR MUHARREM YILMAZ ORTAOKULU

ÖMER MART ORTAOKULU

ŞEHİT ÖMER HALİSDEMİR İMAM-HATİP ORTAOKULU

ŞEMSETTİN FATMA ÇAMOĞLU ORTAOKULU

ŞİNASİ FİGEN BAYRAKTAR ORTAOKULU

TURGUT REİS ORTAOKULU

ALİ HAYDAR ÖNDER ANADOLU LİSESİ

AVUKAT İBRAHİM MUTLU ANADOLU LİSESİ

ÇANAKKALE ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ

ÇANAKKALE FEN LİSESİ

ÇANAKKALE HÜSEYİN AKİF TERZİOĞLU GÜZEL SANATLAR LİSESİ

ÇANAKKALE İBN-İ SİNA MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

ÇANAKKALE İBRAHİM BODUR ANADOLU LİSESİ

ÇANAKKALE İMKB MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

ÇANAKKALE KEPEZ MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

ÇANAKKALE MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

ÇANAKKALE SOSYAL BİLİMLER LİSESİ

HASAN ALİ YÜCEL ANADOLU LİSESİ

MERKEZ ÇANAKKALE ANADOLU LİSESİ

MERKEZ MEHMET AKİF ERSOY MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

NEDİME HANIM MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

ŞEHİT CEMAL DEMİR ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ

TOKİ ANADOLU LİSESİ

VAHİT TUNA ANADOLU LİSESİ

ÖZEL ÇANAKKALE KOLEJİ

ÖZEL İSMAİL KAYMAK KOLEJİ

ÖZEL ÇANAKKALE DOĞA OKULLARI

Ek B Öğrencilerin Karara Katılma Anketi

Sevgili Öğrenciler;

Bu anket, ortaokul ve liseler de öğrenim gören öğrencilerden okul öğrenci meclislerinde görev alan öğrencilerin okulla ilgili kararlara katılmaya ne derecede istekli olduklarının ve kararlara ne düzeyde katıldıklarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Toplanacak bilgiler Ortaokul ve liselerde okul öğrenci meclislerinde görev alan öğrencilerin okullardaki karar verme süreçlerine katılımlarının incelenmesi (Çanakkale İli Örneği) isimli yüksek lisans tez çalışmamda kullanılacaktır.
Araştırmanın amacına ulaşması, büyük ölçüde sizin bu anketi eksiksiz ve içtenlikle doldurmanıza bağlı olacaktır.
Yardımlarınız için şimdiden çok teşekkür ederim.

Sedat TANKA
ÇOMÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I

1 Önceki öğretim yıllarında okul öğrenci meclisinde görev aldınız mı?

( ) Evet ( ) Hayır

2 Kaçıncı sınıftasınız?

( ) 5 ( ) 6 ( ) 7 ( ) 8 ( ) 9 ( ) 10 ( ) 11 ( ) 12

3 Cinsiyetiniz

( ) Kız ( ) Erkek

4 Kardeş Sayısı (**Kendinizi dahil etmeyiniz.**)

( ) 0 ( ) 1 ( ) 2 ( ) 3 ve daha fazla

5 Okul türünüz

( ) Ortaokul

( ) İmam- Hatip Ortaokulu

( ) Anadolu Lisesi

( ) Fen Lisesi

( ) Anadolu İmam-Hatip Lisesi

( ) Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

	KARAR KONUSU	Bu konudaki kararın alınmasına ne kadar katılmaktasınız?				Bu konudaki kararın alınmasına ne kadar katılmak istiyorsunuz?			
		HİÇ	ÇOK AZ	BİRAZ	ÇOK	HİÇ	ÇOK AZ	BİRAZ	ÇOK
1	Anne ve babalara öğrencilerin durumlarını bildirme yollarının geliştirilmesi								
2	Öğrencilerin başarılarının nasıl değerlendirileceğine karar verilmesi								
3	Okulunuzdaki disiplin anlayışının oluşturulması ve uygulamaya konması								
4	Okulunuzdaki öğrenci danışmanlığı çalışmalarının planlanması								
5	Okulunuzuzn gelir ve harcamalarının planlanması								
6	Ders dağıtımının yapılması								
7	Okul-çevre ilişkilerinde beliren sorunların çözülmesi								
8	Okulunuzun hedeflerinin belirlenmesi ve gözden geçirilmesi								
9	Öğretmenlerin değerlendirilmesinde uyulacak esasların belirlenmesi								
10	Öğrenciye ilişkin bilgilerin elde edilmesi, korunması ve kullanılmasının (ruhsal dosya v.b.) planlanması								
11	Haftalık ders programlarının hazırlanması								
12	Derslere yardımcı kitap ve diğer öğretim materyallerinin seçilmesi								
13	Not verme kurallarının belirlenmesi								
14	Derslerde izlenecek öğretim ve sınav yönteminin belirlenmesi								
15	Dersleri daha etkili işleyebilmek için çevre olanaklarından yararlanılması								
16	Okulunuzun işleyişinin değerlendirilmesi								

Ek C Anket Kullanım İzni

Re: Anket Kullanma İzni

Elif Gamze OZCAN

2.07.2014 (Çar) 10:53

Kime:sedat tanka <sedattanka@hotmail.com>;

On 06/30/14 10:35 AM, **sedat tanka** <sedattanka@hotmail.com> wrote:

> Merhaba Sedat bey,
>
> Ölçeğimi çalışmanızda, aynen ya da geliştirerek kullanmanıza, kaynak göstermeniz şartıyla müsaade ediyorum. Ölçekteki maddeler Ortaöğretim okullarındaki öğretmen ve öğrencilerin okul yönetiminin karar verme sürecine katılımlarının incelenmesi (Beypazarı örneği) isimli yüksek lisans tez çalışmamda; ekler bölümünde mevcuttur. Tezime Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi'nden veya Gazi Üniversitesi Açık Arşiv'inden erişebilirsiniz.
>
> İyi çalışmalar

> Hocam merhaba,
>
> Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi Denetimi alanında yüksek lisans öğrencisiyim. Ortaokul ve lise öğrencilerinin okullardaki karar verme sürecine katılımları ile ilgili tez çalışması yapmayı planlamaktayım. Sizin Ortaöğretim Okullarındaki Öğrencilerin Okul Yönetiminin Karar Verme Sürecine Katılımları (Beypazarı Örneği) isimli çalışmanızda ki anket sorularını uygun görmeniz durumunda kullanmak üzere incelemek istiyorum. Anket sorularını gönderebilirseniz memnun olurum.
>
> Şimdiden teşekkür eder saygılarımı sunarım.

Özgeçmiş

Adı Soyadı : Sedat TANKA

Doğum Tarihi : 26/0271983

Doğum Yeri : Eskişehir

Eğitim bilgileri

İlkokul : 1989 - 1994 Merkez İlkokulu, Alpu/ESKİŞEHİR

Ortaokul : 1994 - 1997 Alpu Lisesi Ortaokul Kısmı, Alpu/ESKİŞEHİR

Lise : 1997 - 2000 Yunusemre Endüstri Meslek Lisesi, ESKİŞEHİR

Lisans : 2001 - 2006 Gazi Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi, Elektronik ve Bilgisayar Eğitimi Alanı/Elektronik Öğretmenliği Programı, ANKARA

Yüksek Lisans : 2013 - 2018 Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi, ÇANAKKALE

İş deneyimi

2006 – 2008 Hasan Ferdi Turgutlu Endüstri Meslek Lisesi, Turgutlu/MANİSA (Öğretmen)

2008 - 2011 Afşin Endüstri Meslek Lisesi, Afşin/KAHRAMANMARAŞ (Öğretmen)

2011 - 2012 Geyikli Çok Programlı Lisesi, Ezine/ÇANAKKALE (Öğretmen)

2012 - ..... Çanakkale Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, (Müdür Yardımcısı)

İletişim

E-posta Adresi: sedattanka@hotmail.com